

BREZJE V STARIH ČASOPISIH

1050

Prve omembe gorenjskih vasi v pisnih virih. Srednji vek je od 11. do 15. stoletja v mnogih pogledih izoblikoval gorenjsko pokrajino ter njeno gospodarsko in družbeno strukturo, ki se je ohranila več stoletij. Nastale so vasi z imeni, ki jih poznamo še danes. Po vaseh pa so nastajale enodružinske kmetije, imenovane hube. Na Gorenjskem so najzgodnejši zapisi v pisnih virih po večini iz krajev s škofjeloškega in širšega radovljiškega območja; 1050 - Brezje.

Vir: Prelepa Gorenjska

1350

Fresiach [. . . dacz Fresiach . . .] 1350-06-09 (Listina ARS ZL; CKSL)

Vir: SHT – Kranjska (zrc.sazu, 2016)

1354

Vresyach [. . . auf dem Vresyach . . .] 1354-06-03 (Listina ARS ZL; CKSL)

Vir: SHT – Kranjska (zrc.sazu, 2016)

1398

Zabrezyach [. . . ze Zabrezyach in dem dorff . . . in Chrain in Radmansdorffer pharre . . .] 1389-03-12 (Listina HHStA AUR; CKSL)

Vir: SHT – Kranjska (zrc.sazu, 2016)

1391

Frezzyach [. . . am Frezzyach . . .] 1391-08-16 (Listina ARS ZL; CKSL)

Vir: SHT – Kranjska (zrc.sazu, 2016)

1394

Fresyach [. . . am Fresyach . . .] 1394-03-12 (Listina ARS ZL; CKSL)

Vir: SHT – Kranjska (zrc.sazu, 2016)

1399

Fresyach [. . . am Fresyach . . .] 1399-05-25 (Listina ARS ZL; CKSL)

Vir: SHT – Kranjska (zrc.sazu, 2016)

1422

Fresach [. . . am Fresach . . .] 1422-01-04 (Listina ARS ZL; CKSL)
Vir: SHT – Kranjska (zrc.sazu, 2016)

1436

Fresyäch [. . . ain hof am Fresyäch . . .] 1436 (FK Celje I, f. 46)
Vir: SHT – Kranjska (zrc.sazu, 2016)

Fresyach [. . . am Fresyach in Moschnacher pharr . . .] 1436 (FK Celje I, f. 28)
Vir: SHT – Kranjska (zrc.sazu, 2016)

1458

Fresach [. . . am Fresach . . .] 1458-02-18 (Listina MZAB; RKF XXVI, št. 556)
Vir: SHT – Kranjska (zrc.sazu, 2016)

1464

Fresiach [. . . am Fresiach . . .] 1464-10-28 (Listina ARS ZL; CKSL)
Vir: SHT – Kranjska (zrc.sazu, 2016)

1498

Fresiach [. . . am Fresiach . . .] 1498 (Urb. Radovljica, f. 23)
Vir: SHT – Kranjska (zrc.sazu, 2016)

Nabresiach [. . . Nabresiach . . .] 1498 (Urb. Radovljica, f. 102)
Vir: SHT – Kranjska (zrc.sazu, 2016)

1754 – PRVI POPIS PREBIVALCEV

Wressiach (Brezje)

Joannes Pohar bauer unter herrschafft Stein (gospostvo Kamen) 34. sein weib Barbara 21. dessen schwester als Margareth 24. Ursula 15. Agatha 12. die alte mutter Maria 60.

Lorenz Pohar keuschler unter Kazenstein (gospostvo Kacenstajn, Begunje) 45. Sein weib Ursula 30. sohn Joseph 11. tochter Agnes 9. Barbara 7. Gertraudt 5. Ursula ½.

Mathias Nästrän ½ bauer unter die herrschafft Stein (gospostvo Kamen) 41. sein weib Ursula 30. sohn Andree 6. Franz 2. Gregor ¼tl. der alte vatter Joseph 70.

inwohner

Primus Merscholl 31. sein weib Warbara 30. tochter Maria 13.

Mathias Pohar keuschler unter dem pfarrhoff Möschnach (iupnija Mosnje) 70. dessen sohn Casper 40. sein weib Ursula 30. sohn Joannes 5. tochter Maria 7.

Primus Resch $\frac{1}{4}$ tl hiebler unter die herrschafft Radmanstorff (gospostvo Radovljica) 35. sein weib Hellena 27. sohn Primus 4. tochter Anna 13. Maria 1.

Joannes Rosman $\frac{1}{2}$ hiebler unter die herrschafft Radmanstorff 26. sein weib Gertraudt 26. sohn Simon 2. Barbara $\frac{1}{2}$. die alte mutter Agnes 70. magdt Agnes 21. Inwohnerin Cunigundt 65. sohn des inwohner Joannes 15.

Oswaldus Arnesch unter Podwein (posestvo Podvin) keuschler 70. sein sohn Matheus 30. dessen weib Helena 30. söhndel Joannes 3. tochter Maria $\frac{1}{2}$,

Thomas Debelakh keuschler unter herrschafft Stein (gospostvo Kamen) 50. sein weib Maria 43. sohn Casper 3. tochter Gertraudt 14.

Michael Hummer keuschler unter herrschafft Stein 43. sein weib Maria 40. Sohn Mathias 6. Andreas $\frac{1}{2}$. ein wisen künd Joseph 3. inwohnerin Elisabeth 40.

Andree Ausseneg bauer unter die herrschafft Stein 40. sein weib 30. sohn Primus 12. Andree 6. Jacob 2. töchter Hellena 8. magdt Maria 20. Ursula 17. Inwohner Joannes Beharinb 40. sein weib Gertraudt 45. tochter Maria 7.

Anton Kozyan $\frac{1}{2}$ bauer unter die herrschafft Stein 60. sein weib Hellena 50. Sohn Niclaus 20. tochter Elisabeth 13. dessen ayden Andree Jällen 30. sein weib Maria 22. sohn Simon 4. tochter Maria 1.

Primus Pogatscher keuschler unter die herrschafft Radmanstorff (gospostvo Radovljica) 30. sein weib Maria 28. sohn Matheus 7. Joannes 3. wohen tochter Catharina 2. Jahr die alte mutter Ursula 60. bruder des Primus Urban auch 30. zwilling.

Joseph Knafll $\frac{1}{2}$ bauer unter die herrschafft Radmanstorff 42. sein weib Catharina 41. sohn Andreas 7. Simon 5. tochter Maria 15. Catharina 12. Elisabetha 8. Hellena 2.

Joseph Kozyanziz messnär 42. sein weib Hellena 30. tochter Lucia 15. Maria 5.

Joseph Okhorn bauer unter Kazenstein (gospostvo Kacenstajn, Begunje) 54. Sein weib Anna 52. sohn Matheus 22. Fränzl 7. tochter Gertraudt 14. inwoherin Hellena 60. Catharina 35.

Primus Kozyanziz bauer unter dem pfarrhoff Möschnach (iupnija Mosnje) 66. Sohn Gregor 35. sein weib Gertraudt 25. söhndel Paul $\frac{1}{2}$. magdt Agnes 18.

Jacob Ambroschiz keuschler unter obbigen pfarrhoff 58. sein weib Hellena 56. Sohn Primus 30. sein weib Maria 27. item sohn Joseph 9. tochter Gertruadt 19. des Primus

söhndel Michael 1 ½. tochter Agnes 6.

Primus Schiuz ½ bauer unter die herrschafft Stein (gospostvo Kamen) 26. sein weib Maria 30. sohn Michael 3. Sebastian 16 wohen die alte mutter Hellena 68. die tochter von der lezten 19.

Lucas Jurzig keuschler unter herrschafft Radmanstorff (gospostvo Radovljica) 35. Sein weib Apolonia 40. sohn Casper 9. tochter Maria 1.

Joseph Justin keuschler unter die herrschafft Radmanstorff 30. sein weib Hellena 26. töchterl Maria 1 ½. der alte vatter Andree Vogelnegkh 65. inwohner Andree Justin 33. sein weib Ursula 25. sohn Jacob 7. Primus 5.

Joannes Grilz bauer unter die herrschafft Radmanstorff 35. sein weib 30. Schwester Barbara 20. sohn Casper 9. Franz ¼tl. tochter Maria 12. Lucia 4.

Apolonia Jurgelin wittib unter die herrschafft Radmanstorff 38. ½ bauerin sohn Joannes 19. Michael 5. tochter Barbara 15. Gertraudt 13. Agnes 8.

Anton Essenkhr keuschler unter die herrschafft Radmanstorff 60. sohn Joannes 17. tochter Agnes 19.

Jacob Pernusch ½ bauer unter die herrschafft Stein (gospostvo Kamen) 57. Sohn Gregor 15. tochter Maria 22. Gertraudt 13. inwohner Joannes 30. Jacob 20.

Gertraudt Mikhlautschitschin wittib bauerin unter die herrschafft Stein 40. Sohn Joseph 22. Mathias 9. Andree 4. tochter Gertraudt 14. Maria 13. Elisabetha 2. Inwohnerin Eva 50.

Jacob Resch bauer unter die herrschafft Radmanstorff (gospostvo Radovljica) 35. Sein weib Maria 35. sohn Niclaus 3. tochter Apolonia 6. inwohner Georg Schest 45. sein weib 40. sohn Georg 7. schwester Margareth 30.

Anton Pohar ½ bauer unter die herrschafft Stein (gospostvo Kamen) 42. sein weib Ursula 30. sohn Georg 9. Anton 2. tochter Maria ½. magdt Anna 15. magdt Maria 25.

Primus Furlan keuschler unter die herrschafft Radmanstorff (gospostvo Radovljica) keuschler 50. sein weib Ursula 43. sohn Joannes 13. Thomas½. tochter Maria 6. Inwohnerin Catharina 20.

Hellena Lukeschitschin keuschlerin wittib unter die herrschafft Radmanstorff keuschlerin 50. ihr ayden Warthelme Frölich 30, sein weib Warbara 20. bruder Casper 20. sohn Joseph 4. Franz 2.

Gertraudt Hummerin wittib keuschlerin unter die herrschafft Radmanstorff 45. sohn Anton 20. tochter Lucia 13.

Joannes Anchrst ½ bauer unter die herrschafft Stein (gospostvo Kamen) 30. sein weib Hellena 30. sohn Warthelme 5. tochter Maria 3. der alte vatter Warthelme 60. die mutter Elisabeth 50.

Georg Tautscher keuschler unter die herrschafft Radmanstorff (gospostvo Radovljica) 50. sein weib Agnes 52. sohn Niclaus 30. Martin bruder 20 des Niclaus sein weib Maria 23. sohn Joseph 10. wohen tochter Ursula 6. jahr Maria 2.

Maria Rosmanin wittib unter die herrschafft Radmanstorff keuschlerin 50. Sohn Primus 6. tochter Maria 9. inwohnerin Anna 30. ihr tochter Anna 3.

Joseph Schiuz keuschler unter die herrschafft Radmanstorff 50. sein weib Maria 38. sohn Georg 21. tochter Lucia 11.

Anton Frölich bauer unter die kürchen S. Andreae zu Möschnach (cerkev sv. Andreja v Mosnjah) 70. dessen ayden Joannes Muchouiz 47. sein weib Catharina 40. Sohn Mathias 3. tochter Apolonia 14. Maria 11-

Martin Nester keuschler unter die herrschafft Radmanstorff (gospostvo Radovljica) 40.

Jacob Jänschä keuschler unter die herrschafft Radmanstorff 24. sein weib Elisabeth 17. die alte mutter Agnes 53.

Joannes Kländer keuschler unter die herrschafft Radmanstorff 47. sein weib Hellena 45. sohn Georg 7. tochter Margareth 16. Elisabeth 14. Gertraudt 11. Hellena 9.

Jacob Schustariz keuschler unter die herrschafft Veldes (gospostvo Bled) 35. sein weib Margareth 32. sahn Matthias 8. tochter Agnes 3.

Maria Grombin wittib keuschlerin unter herrschafft Radmanstorff (gospostvo Radovljica) 37. sohn Simon 6. Franz 4. Blasius 2. tochter Ursula 8. inwohner Barthelme Mikhlautitsch 40. sein weib Eva 32. sohn Georg 6. tochter Magdalena 9. item inwohnerin Maria 20. sohn Blasius 2.

Joseph Koziarziz messner 42. sein weib Hellena 36. tochter Lucia 15. Maria 4.

Petter Thomiz keuschler unter die herrschafft Radmanstorff 44. sein weib Gertraudt 44. dessen ayden Matheus 25. sein weib Gertraudt 21. tochter Hellena 2.

Georg Iller keuschler unter die herrschafft Stein (gospostvo Kamen) 50. sein weib Agnes 51. sohn Joannes 18. Andreas 15.

Matheus Knäfl keuschler unter die herrschafft Radmanstorff (gospostvo Radovljica) 37. sein weib Hellena 35. sohn Primus 12. sohn Georg 10. Joannes 3. Simon ½. Tochter Ursula 5.

Joannes Zwenkhel bauer unter des guett Podwein (posestvo Podvin) 44. sein weib Lucia 50. sohn Matheus 21. tochter Agnes 13. schwester Maria 23. waisl kündt Simon 7.

Jacob Stueber keuschler unter die herrschafft Radmanstorff (gospostvo Radovljica) 40. sein weib Catharina 40. tochter Magdalena 12. die alte mutter Marina 60. Die

schwester Hellena 30.

Michael Medueth inwohner bey dem Andree Ausseneg 26. sein weib Ursula 25. töchterl Agnes $\frac{1}{2}$.

in graben Thomas Globotschig millner und keuschler unter die herrschafft Radmanstorff 60. sein weib Magdalena 50. sohn Andree 20. Anton 18. Magdt Gertraudt 16 inwohner Joseph Gregori 50. sein weib 50. sohn Anton 12. Jacob 10.

Lucas Pohar inwohner bey dem Lucas Jurzig 70.

Elisabetha Okhornin $\frac{1}{2}$ bauerin unter die herrschafft Radmanstorff 40. sohn Thomas 9. tochter Agnes 20. Anna 17. Hellena 14.

Dollenach (Dolenja vas pri Brezjah)

Sebastian Jglitsch bauer unter die herrschafft Radmanstorff (gospostvo Radovljica) und S. Andreae kkirchen zu Möschnach (cerkev sv. Andreja v Mosnjah) 22. sein weib Maria 20. dessen alte mutter 50. dessen bruder 15. töchterl Maria 3.

Warhelme Thoman $\frac{1}{3}$ tl bauer unter die pfarrkirchen S. Andreae zu Möschnach 60. sein weib Agnes 40. sohn Andreas 19. tochter Margareth 17. Gertraudt 9.

Lorenz Jurzig $\frac{2}{3}$ tl bauer unter die kkirchen S. Andreae zu Möschnach 46. sein weib Maria 50. dessen ayden Lorenz 20. sein weib Maria 20. töchterl Agnes $\frac{1}{2}$.

Joseph Schobez wittiber bauer unter die kkirchen S. Viti zu Wressiach (cerkev sv. Vida na Brezjah) 48. sein sohn Matheus 10. Georg 7. tochter Maria 18. Hellena 8. Kneht Michael Nastran 22. magdt Gertraudt 20.

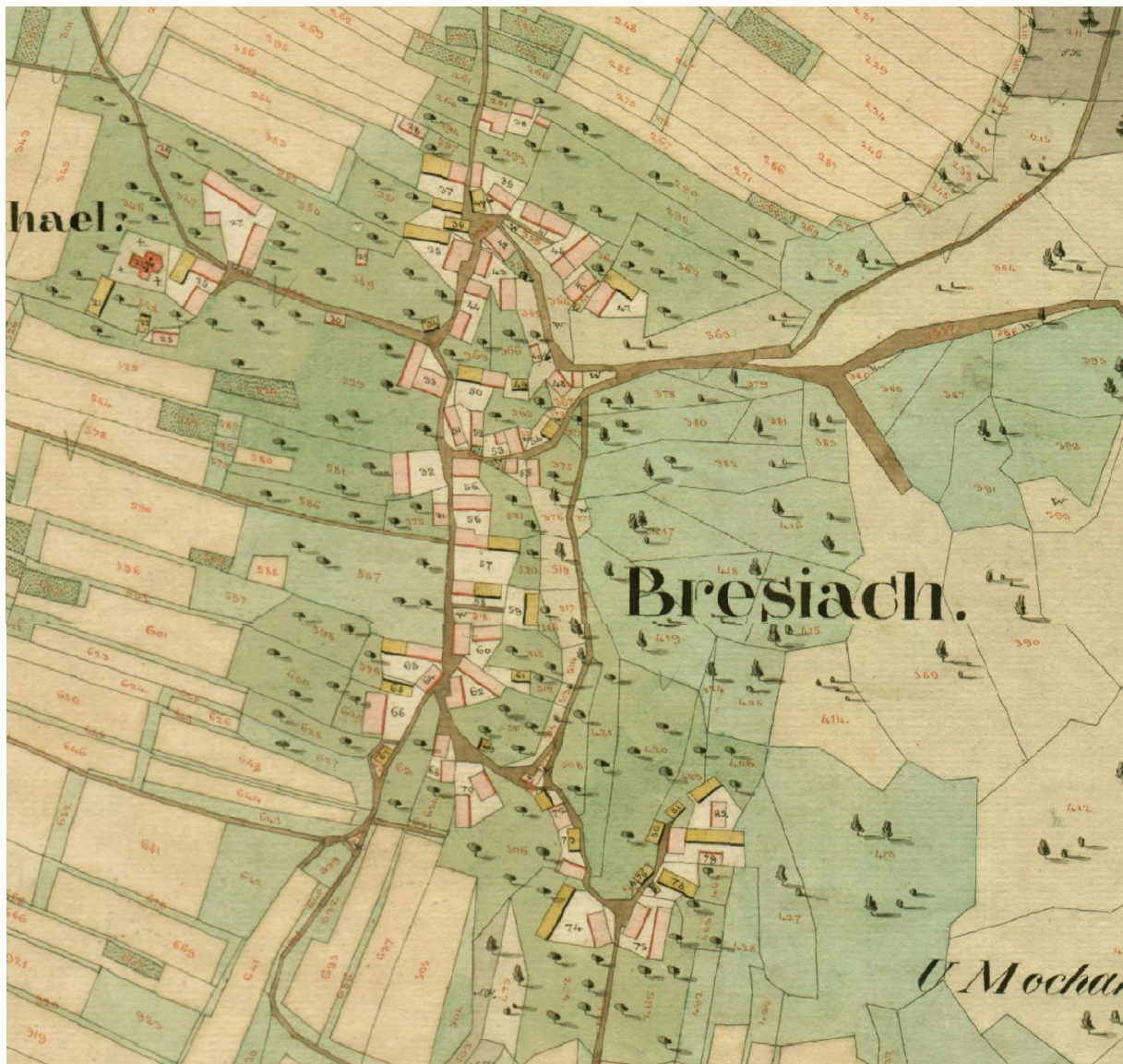
Lucas Schiuiz keuschler unter die herrschafft Radmanstorff (gospostvo Radovljica) 53. sein weib Agnes 53. sohn Joannes 13. tochter Elisabeth 16.

Hellena Stojanin wittih keuschlerin unter die herrschafft Radmanstorff 43. tochter2 Gertraudt 53. tochter Gertraudt 22.

inwohner Barthelme Jurzig 50. sein weib Gertraudt 53. tochter Elisabeth 9. Agnes 3.

Joannes Schiuiz bauer unter die herrschafft Radmanstorff 50. sein weib Gertraudt 40. sohn Georg 16. Joseph 5. tochter Agnes 20. Maria 18. Gertraudt 15. Hellena 11. Margareth 9. bruder Georg 30.

Gorenjske družine – prvi popis prebivalstva, 1754
Vir: Mohorjeva založba (več avtorjev)

Brezje, 1826

Vir: Franciscejski kataster (<http://giskd6s.situla.org/giskd/>)

1857

Breſiadj	Brezje	59	321	Radmannsdorf
----------	--------	----	-----	--------------

Vir: Deželni vladni list za krajnsko kronovino, 31. 12. 1857

Op.: 59 hiš in 321 prebivalcev.

1887

Požar na Brezjah. (Ogenj.) 13. t. m. popoldne okoli ure je zgorela hiša na Brezjah, fare Mošenjske. Ko je nevarnost zvon naznanil, bilo je naglo vse s polja doma v vasi, da zabranijo veliko nesrečo. Moški so storili svoje, njim so ženske pridno donašale vode, kolikor so je mogle dobiti - tekoče, iz vodnjakov, gnojnice - za čedne škafe se

jim ni zdelo škoda. Vsi so bili v skrbi, da pogori vsa vas. Pogorela je k sreči samo ena hiša z gospodarskim poslopjem vred in nekaj denarjev. Hiša je bila nekoliko zavarovana pri "Slaviji". Menimo, da je "Marija Pomagaj", katero so vaščani na pomoč klicali, tudi res pomagala, da se niso vnele bližnje s slamo krite hiše. Mošenjski gosp. župan je bil precej na kraji nesreče, da je skrbel za red in potrebno varnost s pomočjo dveh c. kr. orožnikov. Iz Radolice so prihiteli gasilci z dvema priročnima brizgalnicama. Delali so štirje moške izvrstno, in prvič sem videl, koliko tudi take brizgalnice store. Vsaka župnija naj se s takimi oskrbi! Velika Radoliška brizgalnica je bila tudi na mestu, a vode ni bilo za-njo dovolj. Požigalec je 13 letni dečko, menda ne pri zdravi pameti. Že predlanskim je v Popovem, v fari Kovorski, zakuril, kar je vse c. kr. orožnikoma obstal, ki sta pobalina častno spremila v Radolico.

Vir: Slovenec, 16. 7. 1887

1889

Iz Brezii nam pišejo, da zidanje božje-potne cerkve prav vrlo napreduje: dozidano je že sedaj prelepo pročelje, sprednji del cerkve je pokrit in zvonik se je že dvignil čez višino cerkve.

Vir: Domoljub, 6. 8. 1891

Za novo cerkev na Brezjah blagoslovili so danes milostivi knezoškov temeljni kamen.

Vir: Kmetijske in rokodelske novice, 9. 10. 1889

1891

(Na Brezji pri »Mariji Pomagaj«) kjer se zida nova cerkev, se še vedno opravlja služba božja v čudodelni kapelici Matere božje; sv. maše se bodo brale skozi celo leto, torej se romarji, ki so namenjeni na Brezje vsaki čas zamorejo udeležiti svetih maš. — Nova cerkev bo zelo lepa in jo prav pridno zidajo.

Vir: Domoljub, 2. 7. 1891

1892

Romarski vlak. Iz okolice dobropoljske in Velikih Lašč pojde k »Mariji pomagaj na Brezje« tudi letos in sicer 27. t. m. velika procesija. Iz Ljubljane do Otoč se romarji peljejo s posebnim vlakom.

Vir: Kmetijske in rokodelske novice, 13. 5. 1892

Na sv. Višarje in Brezje odpelje dne 25. junija t. l. posebni vlak po znižani ceni romarje s Štajarskega in Notranjskega. Natančnejša pojasnila daje potovalni odbor v Ljubljani na Marijinem trgu št. 1.

Vir: Kmetijske in rokodelske novice, 17. 6. 1892

Novo cerkev na Brezjah na Gorenjskem so dozdej toliko dodelali, da je že pod streho. Zidarska dela dovršena bodo kmalu in se bode nova veličastna romarska cerkev blagoslovila že spomladi. Dozdaj zazidalo se je v cerkev že 70.000 gld.. Gradbo vodi stavbeni mojster Fr. Faleschini.

Vir: Kmetijske in rokodelske novice, 25. 11. 1892

1893

Frančiškanski samostan na Brezjah se bode pričel morda še letošnje leto graditi, kajti prostor za stavbo je že kupljen in tudi vsi stavbeni načrti so že izdelani.

Vir: Kmetijske in rokodelske novice, 14. 4. 1893

Osobne vesti. Čast. gosp. Frančišek Kumer, župnik v Mošnjah, je imenovan za župnika dekanijske fare na Vrhniki.

Vir: Kmetijske in rokodelske novice, 5. 5. 1893

Veliki zvon za romarsko cerkev "Marija pomagaj" na Brezju je bil 16. maja posvečen v tukajšnji dvorni zvonarni. Daroval ga je posestnik Miha Studen iz preddvorske fare. Tehta 1813 kilogramov (33 stotov).

Vir: Domoljub, 18. 5. 1893

Nov zvon za Brezje. Te dni blagoslovil se je v tukajšnji zvonolivarni g. Samasse nov veliki zvon, namenjen za romarsko cerkev na Brezjah. Zvon, ki tehta 1813 kilogramov, poklonil je omenjeni cerkvi posestnik Mih. Studen iz Preddvora.

Vir: Kmetijske in rokodelske novice, 19. 5. 1893

Frančiškani na Brezjah. Deželna vlada Kranjska je vsled ministerskega pooblaščenja dovolila, da se smejo Frančiškani naseliti pri Mariji pomagaj na Brezjah ter ondi zgraditi samostan za 5 duhovnikov in 4 samostanske brate.

Vir: Kmetijske in rokodelske novice, 11. 8. 1893

Frančiškanski samostan pri "Mariji pomagaj" na Brezjah. C. kr. deželna vlada je dala, pooblaščen od ministerstva dovoljenje, da smejo Frančiškani se naselit pri romarski cerkvi na Brezjah pri Mošnjah ter napraviti ondi samostan za 5 duhovnikov in 4 samostanske brate.

Vir: Domoljub, 17. 8. 1893

1894

Delo pri gradnji nove cerkve na Brezjah je precej napredovalo, odstranile so se od kapele milostne Matere božje lesene stene za silo, tako da so sedaj nova cerkev s kapelico kaže v celotni lepoti. — Stroški za zidanje nove cerkve so tako narasli, da je pošel ves v ta namen nabran denar (nad 120 tisoč gld.) in da se je moralo napraviti tudi precej dolga, da so se poravnali računi. Za naprej se večja dela ustavijo ter se bo z delom nadaljevalo le toliko, kolikor bo to mogoče z ozirom na mile darve, ki jih prinašajo na Brezje Marijini častilci.

Vir: Domoljub, 21. 6. 1894

1895

Odtrgala se je skala, ki meri nad 1000 m³ pod Brezjem na Gorenjskem in zasula na 85 m dolgoti ter do 4 m visokosti občinsko pot, ki veže Brezje s Peračico in Lešami. Več ali manj škode imajo bližnji posestniki. Druge nesreče ni bilo. Odstranitev odtrgane skale bo povzročila precej stroškov. Skala se je odtrgala vsled hitro nastalega, za minole dni nenavadnega južnega vremena.

Vir: Kmetijske in rokodelske novice, 25. 1. 1895

Občinska pot na Peračico. V soboto 19. jan. utrgala se je zjutraj orjaška skala kakih sto korakov od Brezij na Gorenjskem. Zasula je občinsko pot na Peračico in Leše. Pot je do malega vsem gospodarjem zaprta k vodi, kamor so hodili napajati živino. Gospodarjem Rešu, Gabrielčiču in N. Cvenkelnu napravila je skala veliko škodo na vrteh.

Vir: Domoljub, 7. 2. 1895

Sveta maša. (Na Brezjah) je pričeni z binkoštno nedeljo vsako nedeljo in praznik sveta maša ob pol 11. dop., popol. pa litanije. - Lepa slovesnost dne 28. t m., ko so prevz. knezoškof obiskali Matere Božje cerkev na Brezjah in tam darovali sveto mašo in molili rožni venec in litanije je zelo ganila mnogoštevilne navzoče vernike.

Vir: Domoljub, 6. 6. 1895

Božjo pot na Brezjah obiskalo je letos od 1. maja do rožnivevske nedelje nad 70.000 romarjev. Obhajanih je bilo nad 20.000. Delo pri novi cerkvi vrlo napreduje. Nedostaje pa vendar še marsikaj in vernim Slovencem dana je lepa prilika, da zamorejo tu v gmotnem oziru kaj storiti za čast Marijino.

Vir: Kmetijske in rokodelske novice, 11. 10. 1895

Deželne volitve. Iz Mošenj. Na željo rad poročam o izidu volitve tu in v okolici. Prav zadnji v tem okraju smo volili pri nas v petek popoldne vse štiri volilne može katoliško narodne stranke s veliko večino. V radovljiškem okraju je letos 53 volilnih mož, od katerih bode 48 zanesljivo glasovalo kandidata Ažmana. Delali smo pač - a pošteno, javno in ne a hrptom, tudi ne z lažjo. Nasprotniki so se lahko prepričali, da gorenjska tla niso za liberalizem. Bog daj srečo tudi v kmetskih volilnih okrajih.

Vir: Domoljub, 14. 11. 1895

1896

Pri Mariji pomagaj na Brezjah je s 1. majem počeni ob delavnikih vsakdanja sv. maša ob ¼ 10. uri, ob nedeljah in praznikih pa služba božja ob ½ 11. uri dop. Ob praznikih Matere Božje je tudi zjutranje opravilo ob ½ 7. uri.

Vir: Kmetijske in rokodelske novice, 24. 4. 1896

1897

Frančiškanski samostan na Brezjah. V nedeljo 29. avg. je bilo slovesno vlaganje temeljnega kamena za ondotni frančiškanski samostan. Z zidavo samostana se je pričelo že pred 3 tedni, tako da bode vsa zgradba bodočo jesen pod streho.

Vir: Domoljub, 2. 9. 1897

Frančiškanski samostan na Brezjah. V nedeljo, 29. avgusta, je bilo slovesno vlaganje temeljnega kamna za ondotni frančiškanski samostan. Z zidanjem samostana se je pričelo že pred več tedni.

Vir: Kmetijske in rokodelske novice, 3. 9. 1897

1898

Iz radovljiškega okraja. Dne 2. rožnika je zborovalo Učiteljsko društvo rad. okraja v Mošnjah. Ker pa do sloveče božje poti Marije pomagaj na Brezjah ni dlje ko četrt ure, se nas je zbralo na Brezju pred zborovanjem ve tovarišev in tovarišic. Veličastna nova stavba, pa tudi že dozidan frančiškanski samostan poleg cerkve krasi eden najlepših krajev naše Gorenjske, in vse vpliva na srce, da z zbranim duhom počastiš in se priporočiš Bogородici.

Vir: Učiteljski tovariš, 20. 6. 1898

Shod na Brezjah. Dne 27. t. m. je slovensko katoliško društvo za radoljiški okraj priredilo na Brezjah shod na katerem je poslanec Pogačnik poročal o svojem delovanju v drž. zboru. Pri tej priliki je posl. Pogačnik ostro grajal postopanje dež. predsednika barona Heina glede imenovanja drž. hidrotehnikarja za Kranjsko.

Vir: Kmetijske in rokodelske novice, 30. 12. 1898

1899

Brezje. Tu se je sezidala pri cerkvi 1800 kapelica Matere Božje, v koji je naslikal podobo Leyer. Leta 1863 je bilo razglašeno tu prvo čudovito ozdravljenje, in od tega časa je tu sloveča božja pot. Sedanja velika cerkev v rimskem slogu dovršena 1897.

Vir: Kranjska dežela (spisal Josip Ciperle, 1899)

(Romanje na Brezje.) V nedeljo dne 9. julija t. l. bo veliko skupno romanje k Mariji Pomagaj na Brezje. Vodil bode romanje naš presvetli knez in škof. Romarski vlak bo odšel z državnega kolodvora ob pol 6. uri zjutraj ter bo vozil, ne da bi se kaj ustavil, do Radovljice, od koder pojdejo romarji peš s procesijo na Brezje. Romarji iz ljubljanske okolice morajo priti na kolodvor v Šiški. Iz Radovljice bode vlak odšel ob 6. uri zvečer in pride nazaj v Ljubljano ob četrt 9. uri. Cena vožnje za tja in nazaj za eno osebo tretji razred 80 kr., a se vožnji listki ne morejo več dobiti, ker so se oddajali samo do 2. julija. Romanje se bo napravilo tudi ob neugodnem vremenu; denar se tistemu, ki se bo skesal, ne bo vrnil. Udje »Slovenske krščansko - socialne zveze" in tretjeredniki pojdejo z zastavama.

Vir: Domoljub, 6. 7. 1899

Romanje na Brezje, katero so priredili dne 9. t. m. združeni odbori ljubljanskih krščansko-socijalnih društev in tretjeredniki, jo bila prava manilestacija slovenskega krščanskega ljudstva, ki se je izvršila ob najlepšem vremenu in najvzornejšem redu. S posebnima vlakoma se je pripeljalo zjutraj ob pol 9. uri nad 2200 Ljubljčanov s presvetlim g. knezoškofom, ki je v Medvodah vstopil na vlak. V radoljiški župni cerkvi

je dal Presvetli blagoslov z Najsvetejšim, potem se je pa razvrstila procesija in sicer na čelu zastava "sl. kršč. soc. zveze", za njo vsi moški, potem zastava "katoliške družbe", za njo Presvetli z duhovščino, konečno bandero tretjerednikov in za njo ženstvo. Ves sprevod jo bil dolg dobre pol ure hoda. Med prepevanjem litanij M. H. in molitvijo sv. rožnega venca so dospeli romarji, pozdravljeni povsodi s slovesnim zvonjenjem in streljanjem iz topičev, k znamenju, pri katerem se odcepi pot na Brezje od glavne ceste. Tu so romarje pričakovali breški prebivalci s cerkvenim banderom, društveniki z Jesenic in iz Tržiča z zastavama. Skupno so se potem romarji podali v prostorno cerkev na Brezjah. Tu je imel Presvetli krasen govor o pomenu in namenu romanja, govoru je pa sledila tiha maša z blagoslovoma. Peli so lepo domači pevci. Popoldne ob 3. uri je imel Presvetli pete litanije in takoj nato se je razvrstil sprevod, kakor zjutraj ter se vil proti Lescam, ker je na radoljiškem kolodvoru premalo prostora za toliko ljudi. S prvim vlakom se je peljal presvetli g. knezoškof, ki je potem zopet v Medvodah izstopil in se podal v Goričane. Kaj takega Brezje in okolica ne vidi vsak dan, kajti reči se sme z vso gotovostjo, da je bilo včeraj na Brezjah nad 5000 ljudi.

Vir: Domoljub, 20. 7. 1899

(Z Brezij.) Dne 17. septembra obiskal je generalni minister frančiškanskega reda svetišče Matere Božje in hospic. — Novi križev pot v krasnem reliefu je blagoslovil veleč, provincijal o. Konstatin Luser. — Ljudski sveti misijon se bode obhajal v slavnoznani romarski cerkvi od 7. do 16. oktobra.

Vir: Domoljub, 21. 9. 1899

1900

2174 maš. Na Brezijah je bilo l. 1899. 2174 svetih maš - 549 več kakor prejšnje leto - dober tisoč več kakor v letih 1894-1897. trikrat toliko kakor začetkom tega desetletja. Precej sorazmerno raste tudi število romarjev. Zadnje leto je dobila cerkev križev pot, velik misijonski križ, in uprav zadnji čas stavi radoljiški kipar Vurnik dva lepa kamenita stranska oltarja.

Vir: Domoljub, 18. 1. 1900

Blagoslovljena cerkev. Cerkev pri Mariji pomagaj na Brezjah je bila minolo nedeljo slovesno blagoslovljena. Navzočni so bili kardinal Missia, ljubljanski škof Jeglič in ameriški škof Trobec.

Vir: Kmetijske in rokodelske novice, 12. 10. 1900

1902

Uboj. Dne 16. t. m. prišli so posestnik Andrej Avsenek in trije fantje, vsi z Brezja, obiskat bolnega posestnika Janeza Brejca istotam. Izpraznili so najprej liter žganja potem pa sta se Andrej Avsenek in Andrej Arnež stepla. Avsenek je zgrabil na mizi ležeč nož in ž njim zaklal svojega nasprotnika Arneža, ki je tudi dve uri kasneje umrl.

Vir: Kmetijske in rokodelske novice, 28. 2. 1902

1904

Mrtvega so našli dne 5. t. m. v hlevu gostilničarja Antona Gabrijelčiča na Brezjah v osebi čevljarja Ivana Globočnika iz Brezij, ki je bil močno udan žganjepitju. Od 29. m. m. se je noč in dan klatil okrog.

Vir: Gorenjec, 12. 3. 1904

Vseslovenski mladeniški shod na Brezjah se je obnesel sijajneje, kot smo pričakovali. Udeležba je bila naravnost ogromna. Veliko nad 8000 mladeničev in mož iz vseh krajev naše domovine, med njimi okoli 1400 iz zelene Štajerske, je prihitelo na Brezje k Brezmadežni. Na uvodnem mestu smo začeli s poročilom o celi slavnosti, ki bomo v prihodnji številki nadaljevali. Za danes kličemo samo: hvala vam, mladeniči in moške da ste poslušali naš klic; prepričani smo, da vam ni žal. Hvala pa tudi vsem, ki so pripomogli k sijajnemu uspehu. Marija naj povrne vsem tisočero!

Vir: Domoljub, 7. 7. 1904

1906

Kovaška obrt. Na Brezjah se odda kovačnica takoj v najem z vso opravo; sprejme se tudi izkušen kovač pod raznimi pogoji. Izve se pri posestnici Heleni Kleindienst, Brezje p. Radovljica, Gorenjsko.

Vir: Domoljub, 21. 6. 1906

Romarjem na Brezje se naznanja, da Prihaja vlak v Otoče vsako nedeljo in praznik zjutraj ob 6. uri in nekaj minut. Ta vlak le bil živa potreba za toliko tisoč romarjev.

Vir: Domoljub, 9. 8. 1906

Na Brezjah je bilo 21 t. m. mnogo romarjev, med njimi lepo število sosednjih Korošcev iz Rožne doline, ki so prišli s cerkveno zastavo priporočiti sebe in svojce varstvu nebeške Pomočnice, A kaj so mislili o Brezjanih ti in drugi romarji, ko se je čula v bližini Marijinega svetišča iz gostilne, katera ima napis: »Gostilna Poličar«, celo noč herščeča harmonika, ker so imeli ondi plesno veselico? In taka gostilna, ki životari večinoma od romarjev, prireja gotovo ne romarjem v spodbudo plesno veselico v nedeljo! Ako nima dotični gostilničar potrebnega tekta in vesti, naj posežejo vmes poklicani faktorji, da Brezje ne pridejo — v slabo ime.

Vir: Domoljub, 31. 10. 1906

1908

Imenik častitih p. n. udov družbe sv. Mohorja leta 1907 / Dekanija Radoljica / Brezje: P. Avrelj Knafelj, [super.](#); p. Amalija Vrečko, p. Klem. Grampovčan, p. Makso Brelih, p. Norbert Šušnik, p. Adolf Čadež, fr. Lavrencij Kovačič, fr. Rihard Kunst, fr. Ivo Hudoklin, fr. Mihael Brulec, fr. Marko Kastrevc, Ankrst Ivan, Ankrst Fr., Globočnik Val., Marinšek Apolonija; Bole Ivan, [organ.](#); Finžgar Jož., Frelih Al., Gabrijelčič Ant., Rozman Ivan, [gostiln.](#); Finžgar Pet., Kocijančič Fr., [kamnos. mojster](#); Babič Anton, Čebavs Jak., Frelih Mat., Janša Jož., Janša Lov, Golmajer Jož., Jurgele Tom., Kersnik Pet., Kleindienst Al., Knafelj Ant., Mali Pet., Mihelčič Iv., Pohar Flor., Potočnik Fr., Prešern Ivan, Šavelj Ant., Verbajs Fr., Vilfan Lovro, Ažman Marija, Dobre Katarina, Globočnik Jedrt, Kleindienst Helena, Kleindienst Marija, Kocijančič Terez., Murnik Ana, Triplat Marija, Vovk Lovro.

Vir: Koledar Družbe svetega Mohorja za leto 1908.

Redka prilika. Mlin in žaga z zemljiščem tik domačije se daje v najem na željo pa tudi proda. Obojno poslopje je novo. Zemljišče je toliko, da se lahko redi kakih 6 goved in do 15 prašičev. Hiša z mlinom vred je krita z etermitom. Najemščina ali kupna cena po dogovoru. Oglasila in dopise sprejema Ivan Ankerst, Brezje št. 3, p. Radovljica.

Vir: Domoljub, 12. 3. 1908

Nov župan v Mošnjah. Mošenjska občina je dobila novega župana v osebi g. kiparja Ivana Resmana. On in sedmeri svetovalci so vrli pristaši S. L. S.

Vir: Domoljub, 9. 7. 1908

Nova maša. Na Brezjah bode imel dne 26. t. m. novo mašo č. o. Feliks Tavčar, iz reda sv. Frančiška, sin cerkvenika romarske cerkve. Cerkvni govor bode imel preč. o. Konstantin, generaldefinitor iz Kamnika.

Vir: Domoljub, 16. 7. 1908

Zlato mašo bo obhajal dne 5. avgusta 1908 pri Mariji Pomagaj na Brezjah vlč. gospod Tomaž Kajdiž, kanonik stolne cerkve ljubljanske, bivši dekan moravški in župnik vodiški. Cerkvni govor bo imel gen. vikar gospod Flis. Najiskrenejše čestitke!

Vir: Domoljub, 30. 7. 1908

Zlatomašnik kanonik Kajdiž. Dne 4. avgusta je daroval v romarski cerkvi na Brezjah zlato mašo veleč. gospod stolni kanonik ljubljanski Tomaž Kajdiž. K temu izrednemu slavlju je prihitela velika množica vernikov, posebno iz onih krajev, kjer je deloval gospod zlatomašnik, ki je bil povsod zelo priljubljen. Navzočih je bilo okoli 40 duhovnikov, zlasti iz radoljiškega dekanata. Stolni kapitelj ljubljanski je bil zastopan po mil. gosp. proštu Sajovicu, mil. gosp. dekanu Kolarju in generalnem vikarju ter prelatu mil. gosp. Flisu, ki je imel tudi slavnostni govor. Novomeški kapitelj je zast. mil. g. prošt dr. Flbert. Došlo je gosp. zlatomašniku mnogo brzojavnih pozdravov iz raznih krajev. Tudi mi se pridružujemo vsem čestitcem gosp. zlatomašnika in kličemo: Na mnoga leta!

Vir: Domoljub, 13. 8. 1908

Obletnica kronanja Marijine podobe na Brezjah bo 30. t. m. na angeljsko nedeljo. Kakor čujemo, bo ta dan opravil pontifikalno sv. mašo prevzvišeni gospod dr. Franc Sedej, knezonadškof goriški.

Vir: Domoljub, 20. 8. 1908

Kronanje. Na Brezjah pri Mariji Pomagaj se bo vršila slovesna obletnica kronanja Matere Božje angelsko nedeljo, dne 30. avgusta. Pontifikalno sv. mašo in govor bodo imeli prevzv. knez in škof goriški, dr. Francišek Sedej.

Vir: Domoljub, 20. 8. 1908

Romarski vlak k Mariji Pomagaj na Brezje bo šel iz Celja dne 9. septembra okoli 11. ure dopoldne in pride nazaj v Celje dne 10. septembra okoli 5. ure popoldne, tako da se romarji morejo z večernimi vlaki odpeljati iz Zidanega mosta proti Brežicam in iz Celja proti Mariboru in pa v Savinjsko dolino.

Vir: Domoljub, 3. 9. 1908

Goriški knezonadškof dr. Sedej na Brezjah. Ob obletnici kronanja podobe Marije Pomočnice je došel na Brezje goriški metropolit premil. g. knez in nadškof Frančišek Borgija. Zvečer je bila velika raz svetljava, Brezje vse v zastavah. Knezonadškofa je spremljal knezonadškofijski tajnik č. g. J. Ličen. Našemu knezonadškofu je pri odhodu iz cerkve okrog sto telovadcev v uniformah delalo špalir. Popoldne so se poklonili nadškofu; v njihovem imenu je govoril predsednik „Zveze telovadnih odsekov“ brat dr. Lovro Pogačnik. Pozdravljal je knezonadškofa kol prvega zastopnika katoliške vere na slovenskih tleh; pozdravlja ga kot škofa demokratičnih idej. Naše telovadce navdajajo tri ideje: duh vere, duh ljubezni do domovine in misel demokratična. Odgovarjal je prevzvišeni, povdarjajoč, da ga veseli in da je iznenaden nad tem pozdravom naše nadebudne mladine, na kateri leži naša boljša bodočnost. Veseli ga, da vidi v teh čvrstih vrstah ljubezen do vere, do Brezmadežne Device in da se zavedajo dolžnosti, da so katoličani. Veseli ga tudi, da tako gorko plapola ogenj navdušenja za ljubo materino besedo. In demokratična misel, pomagati drug drugemu, bo v zvezi s prvima dvema prinesla slovenskemu ljudstvu konečno zmago pod zaščito presvete Device. V tem imenu Vas blagoslavljam in želim na Vaši začrtani poti obilo uspehov in da se to Vaše delovanje raztegne po celi slovenski domovini Viharni živio-klici in ploskanje je sledilo tem nadškofovimi besedam. Telovadci so nato uprizorili nekaj prostih vaj pred nadškofom in veliko množico ljudstva.

Vir: Domoljub, 10. 9. 1908

Ustanovitev telovadnega odseka. Nov telovadni odsek se je ustanovil dne 25. oktobra na Brezjah. Na ustanovnem zboru je predaval Ivan Podlesnik. Isti dan zvečer je priredil telovadni odsek v Radovljici predavanje, kjer je isti predavatelj govoril o značajih.

Vir: Domoljub, 5. 11. 1908

Telovadni odsek. Z Brezij. Telovadni odsek izobraževalnega društva, pred kratkim ustanovljen, kaj lepo napreduje. Mladeniči poštenih staršev se vsak večer shajajo v določenem jim kraju, da se tam vadijo telovadnih vaj, in kakor se sliši, tudi igre "V zadnjem trenutku", ki jo mislijo uprizoriti za božične praznike. To je lep napredek. Upati je, da se sčasoma mladina izobrazí; mučno je poslušati poštemu človeku pri kozarcu vina v gostilni le prazno in večkrat tudi razno klafarsko govorjenje.

Starši so hvaležni č. P. Saleziju, da se toliko žrtvuje in mladeniče lepo vzgaja ter jih poštemo zabava, mesto da bi po gostilnah stikali in se vadili tistega obžalovanja vrednega pijančevanja. Mladeniči so pa tudi hvaležni uže omenjenu č. g. patru ter mu udani kot dobri sinovi svojemu dobremu očetu. Le tako naprej, da se bode te kmalu pokazali v rdeči obleki! - Na zdar!

Vir: Domoljub, 17. 12. 1908

1911

Smrt Gabrijelčiča. Umrl je v nedeljo, dne 17. t. mes., popoldne na Brezji pri Mariji Pomagaj znani gostilničar Anton Gabrijelčič, pristaš S. L. S., predsednik odseka Orlov, odbornik katol. slov. izobraževalnega društva v 31. letu starosti. Pogreba pokojnega Antona se je udeležila obilna množica: šolska mladina z zabavo in učitelji, ognjegasci iz Mošenj, dolga vrsta mož iz domače in sosednih vasi, nadalje Orli v kroju iz domače občine, Kamne gorice, Radovljice in Jesenic. Tudi več duhovnikov je

prihitelo skazat pokojnemu zadnjo čast. Med spremstvom smo opazili tudi gospoda kanonika Novaka, gospo poslanca Pogačnika in druge odlične gospode in gospe. Za krsto, pred katero so šli duhovniki in asistenca, je sledil polnoštevilen odbor vseh združenih občin z g. županom. Mlado gospo vdovo in zapuščene otročiče naj ob tej bridki izgubi tolaži zavest, da je g. Gabrijelčič zapustil blag spomin v srcu vseh, ki to ga poznali. Svetila mu večna luč!

Vir: Domoljub, 28. 12. 1911

1914

Brezje. Prihodnjo nedeljo dne 3. majnika, bo naš presv. gospod knezoškof blagoslovil nove orgle v romarski cerkvi Marije Pomočnice na Brezjah. Ob 10. uri bo pridiga, nato blagoslov orgel in pontifikalna sveta maša.

Domoljub, 30. 4. 1914

1915

Razgrajachi z Mošenj. Z Brezij. Nedavno se je ponekod raznesla govorica, da se letos na milostni podobi na Brezjah Marija solzi. O tem sicer tukaj ničesar ne vemo, toda komur je znano, kaj čisto na tem milostnem kraju počenjajo posuroveli in po divjani fantalini, zlasti oni iz bližnjih Mošenj, bi se prav nič ne čudil, ko bi videl Marijo točiti solze. — Preteklo nedeljo, se je zopet priteplo sem kakih pet mošenjskih razgrajach, ki so na večer v bližnji gostilni razsajali, da je bilo od sile. Ko so jih iz ene gostilne pošteni možje iz gnali, šli so v drugo, pa so se jim vrata pravočasno zaprli. Ker niso mogli v hišo, dajali so svoji jezi duška s tem, da so butali na vrata in na okna. Res žalostno v teh resnih časih! Kaj naj si mislijo pobožni, počitka potrebni romarji ob takem razgrajanju in razsajanju! Nekateri Brezjani menijo, da ta drhal iz bližnjih Mošenj prav radi tega hodi razgrajat na Brezje, da bi bili Brezjani po svetu razupiti za take divjake. Kdo bi mogel in moral konec storiti takemu nevrednemu, nad vse pohujšljivemu in brezbožnemu počenjanju?

Vir: Gorenjec, 14. 5. 1915

1924

Rabim dobrega žagarja na novo žago vencijanarco. — Franc Ankerst, Brezje štev. 64 pri Radovljici.

Vir: Domoljub, 30. 1. 1924

1925

Romanje na Brezje. O priliki III. gorenjskega orlovskega tabora, ki bo 9. avgusta 1925 v Radovljici, gredo udeleženci tabora lahko tudi na Brezje in Bled, in sicer v soboto pred taborom ali v ponedeljek po taboru, ker je polovična vožnja dovoljena za 8., 9. in 10. avgusta 1925. Na Brezje je samo eno uro peš hoda, na Bled pa poldrugo uro. Ne zamudite ugodne prilike!

Vir: Domoljub, 6. 8. 1925

Brezje. Sestanek in občni zbor Zveze slovenskih vojakov iz svetovne vojne na Brezjah dne 30 avgusta t. l. Nekaj dni samo nas loči od sestanka na Brezjah, katerega smo lansko leto sklenili. Obenem s sestankom se bo odkrila spominska plošča v cerkvi in se bo vršil tudi občni zbor Z. S. V. iz svetovne vojne. Pravila Zveze so potrjena od ljubljanskega in mariborskega velikega župana in obsega delokrog Zveze obe oblasti. Slavnost se bo vršila po sledečem sporedu:

Ob pol 10. zapoje tovariši pevci v cerkvi »Ti o Marija«. Nato odkrije in blagoslovi superior vojne mornarice v p. Monsig. Karol Kokalj spominsko ploščo. Zbor zapoje »Blagor mu«.

Ob 10 pred cerkvijo začetek cerkvene slovesnosti. Govori Fr. Bonač, tajnik Zveze. Za govorom sledi sv. maša, pri kateri bo igrala godba. Po maši zapoje pevci žalostinko »Vigred se povrne«, na kar intonirajo bivši vojni kurati »Liberia« za padle vojake. Po končanih molitvah zapoje pevci »Oj Doberdob«, in Maroltovo harmon. nar. pes. »Oj ta soldaški boben«. Nato otvori predsednik Zveze major v. p. Martin Colarič občni zbor, na katerem podajajo funkcionarji svoja poročila. Slede pozdravi in govori. Vsi govorniki naj pred občnim zborom predlože osnutek govora. Nihče ne sme govoriti več kot 5 minut. Po pozdravih in govorih se bo volil poslovni odbor in dva revizorja za leto 1925/26 ter se bo določil kraj občnega zbora in sestanka za prihodnje leto. Slučajnosti. Godba zaigra »Bože pravde«.

Ob 2. popoldne poseben sestanek vseh zaupnikov Zveze v samostanski dvorani. Pevci, pripravite dobro objavljene pesmi. Zbirališče pevcev pred vhodom v samostan. Kratka izkušnja ob 9 v samostanski dvorani.

Polovična vožnja je dovoljena. Shranite in ne oddajte nikjer voznih listkov (kot nekateri lani); za vožnjo nazaj velja isti listek in pa izkaznica, ki jo dobite na Brezjah. Tam bodo dobili udeleženci tudi pravila zveze in sliko spominske plošče.

Tovariši, vsi na Brezje in ob vsakem vremenu! Vajeni discipline držite jo tudi brezpogojno na Brezjah in pokorite se v vsakem oziru rediteljem, ki bodo imeli trobojne znake na levem rokavu.

Sestanek je namenjen vsem tovarišem | brez razlike mišljenja in strank, ki so služili v svetovni vojni pri kateremkoli vojnem odred ali polku.

Tov. zaupnike prosimo, naj nam javijo, če le mogoče, število udeležencev iz posameznih krajev, da bomo mogli obvestiti železnico glede potrebnega števila voz, oziroma posebnih vlakov. Iz Ljubljane bo vozil takoj po rednem gorenjskem vlaku v nedeljo ob pol 8 iz Ljubljane proti Otočam posebni vlak, ki se bo vračal iz Otoč ob po 5 tako, da bo imel v Ljubljani zvezo z vsemi drugimi vlaki.

Godba, obstoječa iz 50 mož, se opoldne razdeli na dve skupini. Na veselo svidenje 30. avgusta! / Odbor Z. S. V.

Vir: Domoljub, 13. 8. 1925

1926

Kovači, pozor. Prodajam zelo dobro ohranjeno nakovalo, stroj za vrtanje ter razne kovaške potrebščine po zmerni ceni. – Helena Kleindienst, Brezje 59 pri Radovljici.

Vir: Gospodar, 9. 9. 1926

1927

Brezje. V gostilni št. 70 na Brezjah je tekom četrto stoletja, odkar stoji, krčmarilo približno 10 gostilničarjev. Zdaj je gostilna zaprta. Prišla jo v nove roke. Sedanji gospodar bo vele prostorni salon na javni dražbi prodal. Kupec ga bo podrl in material odpeljal. Glavna vrednost je v strešni in zidni opeki, v šipah in strešnem lesu.
Vir: Domoljub, 24. 3. 1927

† **Anton Knafelj.** Brezje. Zadnji teden smo pokopali 70 letnega Antona Knaflija, brata rajnega p. Avrelija, očeta živečega p. frančiškana Ignacija.
Vir: Domoljub, 19. 5. 1927

1928

Gorenjski Čaruga. Kot zadnja se je vršila razprava proti nevarnemu vlomilcu in tatu Janezu Ankerstu, rodom z Brezij. Gorenjski Čaruga, kakor ga imenujejo, se je moral zagovarjati tudi zaradi uboja. Ustrelil je namreč orožnika Serajnika, ki ga je s tovarišem Duhom hotel aretirati, ko se je zločinec nahajal pri svojem stricu na Brezjah. Ankerst je bil obsojen na 8 let težke ječe s postom in trdim ležiščem vsakega pol leta.

Vir: Domovina, 16. 2. 1928

Podnart-Brezje avtozveza zopet upostavljena. Avto čaka vsak dan pri običajnem jutranjem ljubljanskem vlaku. Avtopodjetje Bole in Cvenkelj.

Vir: Domoljub, 5. 7. 1928

1930

Drugo stavo je dobila smrt. (Brezje). Letos se nas Brezjanov cenjeni Domoljubi rad spomni; to nam je zelo všeč. Zlasti se vesele tega tisti, ki so v njem izrecno imenovani. A in B bosta tudi še stavila, če ju bo Domoljub še javno počastil. Pretekli teden sta ugibala, koliko prebivalcev ima vas Brezje. Sedela sta pri kozarcih, a v duhu hodila po Brezjah od hiše do hiše, preštela v vsaki ljudi ter zapisala številko vsak v svoj koledarček. Nazadnje sta dobljene številke skrbno seštela. Pri A se je glasila vsota nekaj pod, pri B pa nekaj pod 400. A je svetoval, da naredita skupno to, kar sta pravkar ločeno. Pri znanih družinah je šlo hitro ker se sta koj oba vjemala. Pri nekaterih manj znanih se nista zedinila. Gostaške rodbine so jima napravljale še večje preglavice. Natarica jima ni mogla rešiti vseh dvomov. Več jima je pomagal Alojzij Finžgar, ki je ravno prišel nekaj kupit v gostilno. Šel je celo njima na ljubo v nekatere hiše naravnost vprašat, koliko jih prebiva v njih: spotoma je zvedel še za sosednjo rodbino. Tako je negotovost vedno bolj izginjala. A in B se sta vsak od svoje strani vedno bolj bližala številki 400. Vendar je A mislil, da ima Brezje dve osebi več ko 400, B pa, da ima dve manj.

A je rekel: »Jaz stavim 100 Din, da nas je vseh Brezjanov več ko 400.« — B je dejal: »Jaz, pa stavim 100 Din, da nas je manj ko 400«. Pribila sta še, da je številka 400 nevtralna, in da je za stavo merodajna polnoč med zadnjim januarjem in prvim februarjem. Stavila sta 30. januarja popoldne ob petih; do odločilne polnoči je bilo samo še 31 ur; pa včasih že ena sama velika ura spremeni.

Stavitelja sin ponovno štela, Brezijani. ki so se na večer prišli oddahnit v gostilno, so se vedno bolj zanimali za pravo številko. Vsi so šteli. In izid vsakega štetja je vedno prinesel številko 402. B se je vdal in je bil pripravljen takoj stavo plačati.

Vstopil je pa spet Alojzij Finžgar; in solzan je bil. »Boter so umrli, zvonit jim grem.« Mrtvaški zvon se je oglasil; natararica in zanjo vsi navzočni so se pokrižali in glasno molili za botra«, kakor so domalegu vsi Brezjani imenovali; saj mu je bil skoro vsak Brezjan hvalo dolžan.

Joža Tavčar je bil to — dolgoletni služabnik Marije Pomagaj — v tej in prejšnji cerkvi. Pokojni župnik J. Berlic je rekel o njem: »To ti je breški orakel; vse hodi k njemu po svet. K testamentom ga rudi kličejo, ker še nobena oporoča ni bila ovržena, če je ta sodeloval. Mož poštenjak je; najrajši pri njeni vaščani ohranjajo vložile knjižice. Mnogim je storil dobro, žalega pa zavestno nikomur. Zaslužil je, da je dobil za življensko tovarišico veledobro nečakinjo rajnega blagega novomeškega kanonika Vovka. Zaklada v zlatu in srebru mu Bog ni izročil, pač pa v zlatem sinu vrlem mašniku p. Feliksu ...«

Zvonilo je milo tistemu, ki je prej tolikim zvonil. Njega ne bodo pozabili ne živi, ne pokojni mašniki, katerih je za sveto daritev oblekel toliko, kolikor malokdo ali nihče. Poznal jo domalega vse svečenike v Sloveniji. Njega pa so poznali skoro vsi ljudje, ki so prejšnja desetletja obiskavali Marijo Pomagaj. Brezja brez Tavčarja si v onih časih človek skoro ni mogel misliti. Z njim lega v grob velik kos breške zgodovine.

Tudi A in B in vsi prisledniki so samo hvalno govorili o njem. Na stavo je vse pozabilo. A se je slednjič vendar rahlo dotaknil: »Vidiš, dragi tovariš B, poleg prejšnjih dobrot ti je vrli pokojnik še danes s smrtjo eno izkazal. Če samo še enega k sebi pokliče, ti reši 100 Din. In res! Zadnje januarjeve ure so vzele še 24 letnega mladeniča Srečkota Vovk iz naše vasi. Samo 400 nas je dočakalo februar. A in B sta spet ostala vsak pri svojem. (Če, nista tudi teh 200 Din pustila pri Finžgarju. Op. ur.)

Vir: Domoljub, 5. 2. 1930

1931

Ljudsko gibanje. (Mošnje - Brezje.) Leta 1931 je bilo rojenih 26 in pokopanih 14. Porok je bilo 222, razen osmih vse na Brezjah.

Vir: Domoljub, 7. 1. 1931

1933

Osmrtnica Andreja Freliha, 1933
Slovenec, 23. 5. 1933

Telefonsko postajo smo dobili. (Brezje) Pred štirinajstimi dnevi smo dobili na naši pošti novo telefonsko postajo. Res je bila zelo potrebna. Saj hodi k nam polno romarjev in tudi letoviščarjev. Poleg tega so Brezje centralna točka za velik okoliš in ob kaki nesreči bo telefon vsaj okolici v veliko korist. Po novi razdelitvi, oziroma združitvi občin, bo sedež nove občine po vsej verjetnosti na Brezjah. Tudi v tem slučaju nam bo telefon prišel prav. zlasti za pogovore, vprašanja in pojasnila z okrajnim načelstvom v Radovljici.

Vir: Domoljub, 30. 8. 1933

1934

Brezje. Zakoniti naslov naše združene občine Brezje je - Upravna občina Brezje. Občinska uprava pa tega gotovo ne ve, ker rabi še vedno staro štampljko bivše občine Mošnje. Želimo, da se spoštuje zakon!

Vir: Gorenjec, 7. 7. 1934

Brezje. 600 romarjev iz Zagorja pride v soboto 11. t. m. s posebnim vlakom na Brezje. Zvečer ob 8 bo cerkveni govor, nato pa rimska procesija z lučcami, V nedeljo dopoldne se odpeljejo z vlakom na Bled in od tu zopet domov. Bog daj, da bi ti slovenski trpini dobili dovolj tolažbe pri svoji Materi, katere so posebno potrebni naši ubogi rudarji — ter da bi z lepe Gorenjske odnesli mnogo lepih spominov. Običajni shod bojevnikov na Brezjah bo na praznik 15. avgusta. Ob 10 bo govor in sv. maša na prostem, po maši pa bo requiem za padle vojake. Možje bojevniki, pohitite ta dan na Brezje h Kraljici miru. da skupno proslavimo ta dsn in obnovimo spomin na dvajsetletnico začetka svetovne vojne.

Vir: Gorenjec, 11. 8. 1934

Brezje. Žalna svečanost. Dne 18. oktobra, ko so se po vseh župnijskih cerkvah vršile žalne službe božje za blagopokojnim kraljem Aleksandrom I. zediniteljem, je prihitelo tudi na Brezje več ljudi, kot navadne dneve, da priporočijo Mariji Pomočnici blagega pokojnega kralja ter pomolijo za pokoj njegove duše in priporočijo Božjemu varstvu našo Jugoslavijo in njenega mladega vladarja kralja Petra II.

Popoldne ob 14 uri pa, ko so veličastni brezjanski zvonovi peli svojo žalno pogrebno »libero«, so se še prej dogovorjeno, pričeli zbirati na obširnem prostoru pred cerkvijo udeleženci k žalni pogrebni proslavi iz cele brezjanske občine, t. j. iz mošenjske, ljubenske in lešenske župnije. Šolska mladina je iz vsake župnije zase prispela skupno s praporji na čelu. Ravno tako so prikorakali s prapori na čelu iz vseh treh župnij gasilske čete v krojih. Zastopane so bile tudi vse druge organizacije v občini, kakor tudi vsa župnijska duhovščina, učiteljstvo, občinski odborniki ter cela samostanska družina.

Ko so zvonovi utihnili, je pred okrašeno tribuno s križem, pod katerem je visela slika N. Vel. kralja Aleksandra I. zedinitelja, šolski upravitelj Prestor otvoril žalno proslavo Nato se je oglasil gasilni rog, in nastala je 5 minutna tišina. — Tedaj je naprej deklamiral g. učitelj Pavlin Gregorčičevo pesem »Umrli je mož«. Na to je zapel moški zbor pod vodstvom g. Boleta pesem »Oj dober dob«. Sledili so nato govorniki, vmes

pa deklamacije šolarjev. Prvi je govoril poveljnik gasilskih čet g. Ambrožič iz Ljubnega o delavnosti kralja Aleksandra I. kot vojaka in vladarja. Drugi je govoril mošenjski kaplan P. Klemen Šmid, kako je kralj Aleksander spoštoval in ljubil svoje narode, posebno nas Slovence. Tretji govornik akademski slušatelj Ciril Velušček nam je pa orisal životopis kralja. Končno je zapel moški zbor še žalostinko »Usliši nas gospod« in Bože pravde. Nato so se udeleženci s tihimi in mrkimi obrazi razšli.

Vir: Gorenjec, 3. 11. 1934

1935

Igra. Na praznik sv. Štefana je uprizorilo prosvetno društvo na Brezjah lepo Jalenovo dramo „Dom“, ki posega globoko v kmetiško življenje. Kljub temu, da so nastopile to pot večinoma mlajše moči, je igra proti pričakovanju dobro izpadla. Med odmori nas je kratkočasil koncert g. Slebala, organista iz Mošenj. Dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička; k predstavi so prišli ne samo domačini, marveč tudi ljudje iz bližnje okolice.

Neumornemu delu preč. p. Klementa se je posrečilo, da se je društvo vzbudilo k novemu življenju. Kako agilno je postalo naše društvo, lahko sprevidimo iz tega, da pripravlja za svečnico še novo igro in sicer Vombergarjevo dramo „Voda“, ki je za tako majhen oder, kot je naš, celo precej težko uprizorljiva. Za to igro vlada že sedaj veliko zanimanje. O tem prihodnjič kaj več.

Vir: Gorenjec, 5. 1. 1935

Brezje. Smrt. Ignacij Frtin, župnik v pokoju, je umrl dne 11. januarja na Brezjah. Pogreb bo v nedeljo 13. t. m. ob pol 3 popoldne na Brezjah. — Pokojnik se je rodil 22. julija 1858 na Breznici, za mašnika je bil posvečen 7. julija 1883. Služboval je kot kaplan v Mošnjah, kot kaznilniški kurat v Begunjah, kot župnik pa več let v Beli peči pri Ratečah in v Zasipu pri Bledu. Vpokojen je bil leta 1929 in je od takrat bival na Brezjah. Bil je vsestransko vzgleden duhovnik. Pokojnik je bil bratranec msgr. Tomo Zupana. — Naj mu sveti večna luč!

Vir: Gorenjec, 12. 1. 1935

Brezje. Žalostno so peli brezjanski zvonovi in naznanjali smrt velikega moža, zlatomašnika gospoda župnika Fertina. Kako čislán je bil blagi pokojnik med ljudstvom, se je pokazalo ob njegovem mrtvaškem odru in pogrebu. Zaradi tesnih prostorov v cerkveni hiši, kjer je pokojnik ob koncu svojega življenja bival in tudi umrl, so ga položili na mrtvaški oder v samostanski dvorani. Velike množice so se obirale ob njegovem truplu, da se še zadnjič poslovijo od blagopokojnega. V nedeljo popoldne 13. januarja smo spremili g. župnika na zadnji poti. Tako veličastnega pogreba, kot je bil ta, na Brezjah še ni bilo. Kljub hudemu mrazu, ki je vladal ta dan, je prišlo k pogrebu silno veliko ljudi iz bližnje in daljne okolice. Skoraj polovico zasipske župnije se je prišlo posloviti od g. župnika, ki ji je župnikoval celih 26 let. Med njimi je bila tudi izbrana četa gasilcev iz Zasipa, katere častni član je bil blagopokojni župnik Fertin. Pogrebne svečanosti s spominskim govorom v cerkvi je opravil g. kanonik dr. Klinar ob asistenci g. dekana Faturja in g. župnika Žbontarja. Blagopokojnika je spremilo na pokopališče 28 duhovnih sobratov in več redovnikov iz Brezij, ki so mu nudili grob med brati sv. Frančiška. Med množico, ki je spremila pokojnika na pokopališče, smo opazili tudi g. dekana Zapreta iz Št. Vida, pisatelja župnika Fr. Finžgarja, prof. dr. Zupana iz Ljubljane ter mnogo odličnih osebnosti. Ob

odprtem grobu se je v lepem govoru poslovil od blagopokojnega načelnik gasilske čete g. Zupan. Globoko ganjeni smo zapuščali pokopališče, kajti izgubili smo velikega dobrotnika in dobrega prijatelja. Počivaj mirno, blaga duša!

Vir: Gorenjec, 19. 1. 1935

Brezje. Srebrno poroko bosta obhajala tu 7. febr. gostilničar in zemljak Janez Šivic in Agata r. Alijančič z Brezja št. 43.

Slovesna zlata poroka bo pa že prej v nedeljo 3. februarja pri deseti maši. Praznovala jo bosta s svojimi veselimi potomci zemljak Lovrenc Vilfan in Marija r. Sitar z Dobrega polja št. 5. Cerkveni obred bo izvršil hišni prijatelj p. Norbert Sušnik. Pred 50 leti ju je pa poročil v župni cerkvi v Mošnjah takratni župnik Franc Kumer, Zorčev iz Kranja. Na dan slovesnosti jima bo še dolge 3 mesece manjkalo do skupnih 150 let. Naj ju smrtni angel še nekaj let pusti v sveti skupnosti. — Naj koj omenim, da bosta v mošenjski župniji letos v jeseni še 2 zlati poroki, ena iz Mošenj, druga pa še iz Vrbenj.

Vir: Gorenjec, 26. 1. 1935

Brezje. Zlata poroka. Na Brezjah se od časa do časa vrše razne prireditve. Poleg običajnih večjih in manjših običajnih romarskih shodov, ki so v poletnem času pogosti, imamo mnogokrat še druge izredne slovesnosti, kakor nove, srebrne in zlate maše. Tudi demantnih maš je bilo že nekaj.

Prav pogosto so seveda na Brezjah poroke. Tu sem se pripeljejo iz raznih krajev Slovenije poročni pari, da pred oltarjem Marijinim sklenejo večno medsebojno zvezo. Tudi jubilejnih porok je bilo že več na Brezjah, tako srebrnih kakor zlatih, ki pa so se obhajale večinoma bolj v ožjih zasebnih krogih. Tako sijajne zlate poroke, kot je bila na Brezjah minulo nedeljo 3. febr., pa še nismo videli.

Zlato poroko sta ta dan obhajala Lovrenc in Marija Vilfan iz Dobrega polja pri Brezjah. Ker je Vilfanova družina skozi in skozi vzorna in globoko verna, je prav da tudi Gorenjec posveti temu izrednemu jubileju nekoliko več pozornosti.

Lovrenc Vilfan se je rodil na Dobrem polju 10. 8. 1861. Njegova žena Marija, rojena Sitar, pa na Mišačah v dobrovski župniji 12. 11. 1885 iz znane Boštjanove rodbine. Poročena sta bila v Mošnjah 4. 2. 1885. Po poklicu sta kmetovalca; Lovrenc je tudi več čebelar že od mladosti. Poleg čebelarstva mu je bila v mladih letih najljubša zabava lov. Razen tega se je udeleževal tudi v javnem življenju; bil je večkrat občinski svetovalec ter je marsikomu pomagal s svojo dobrohotnostjo v nujnih potrebah. Slavljeneec je bil vedno vzoren gospodar in skrben družinski oče. Bog jima je dal štiri sinove in eno hčer. Najmlajši sin Lovrenc je zgodaj umrl. Peter, Andrej in Rok so pa že samostojni gospodarji pri lastnih ognjiščih. Najmlajša hči Marija je ostala v rodni hiši, da na stara leta streže očetu in materi. Tako so spremljali v nedeljo slavljenca k oltarju hči in trije sinovi z enajsterimi vnuki, obdani od mnogoštevilnih sorodnikov, prijateljev in znancev.

Ob slovesnem zvonjenju sta se zlatoporočenca pripeljala k cerkvi na Brezje, da obnovita zakonsko zvezo, ki sta jo sklenila pred 50 leti. Spremljalo ju je v cerkev veliko število svatov, oblečeni celo v lepe starodavne narodne noše. Pripeljali so se na 1') lepo okrašenih vozovih. Vse skupaj je imelo značaj stare kmečke svatbe. Točno ob 10 sta se slavljenca s spremstvom podala v cerkev, kjer sta zasedla častno mesto pred glavnim oltarjem, ostali povabljenici pa so se razvrstili pred obhajilno mizo. Nato je stopil na prižnico p. Norbert, ki je imel slavnosti primeren govor. Orisal je na kratko življenjsko pot, ki sta jo prehodila oba slavljenca. Pripomnil je, da ne obhajata svoje zlate poroke tako slovesno morda i/ bahavosti, ampak, da se dostojno

zahvalita Bogu za vse dobrote, ki sta jih bila deležna v teku dolgih 50 let zakonskega življenja. Omenil je tudi, da cerkev priporoča in želi take slavnosti, saj je tudi Kristus obiskal ženitovanje v Kani Galilejski in je celo napravil tam prvi čudež.

Po končanem govoru se je izvršil obred jubilejne poroke. Vse obrede je izvršil p. Norbert. Nato je sledila sv. maša, med katero je pel domač pevski zbor, zlasti pa je vso slovesnost povzdignil operni pevec g. Mohorič, ki je nečak zlatoporočenca. Po sv. maši so zapeli zahvalno pesem, ki je tudi cerkveno predpisana za take vrste slovesnosti. Končno sta jubilanta in vsi svatje prejeli še blagoslov sv. Blaža, ki se je ta dan delil. S tem je bila slovesnost v cerkvi zaključena.

To je prvi primer, da sta domača farana obhajala slovesno zlato poroko v novi brezjanski cerkvi. Bog daj, da bi zlatoporočenca v sreči in zadovoljstvu uživala svojo visoko starost in da bi doživela vsaj še biserno poroko.

Igra. V nedeljo 10. februarja bo Kat. prosv. društvo na Brezjah uprizorilo ob pol 5 popoldne v samostanski dvorani Vombergarjevo veseloigro „Voda“. Prav je, da se v sedanjih težkih časih sem in tja tudi nekoliko razvedrimo in pri tej igri se boste lahko res pošteno nasmejali.

Vir: Gorenjec, 9. 2. 1935

Brezje. „Voda“. Katoliško prosvetno društvo na Brezjah je uprizorilo v nedeljo 10. februarja Vombergarjevo veseloigro „Voda“. Igrali so člani dramatičnega odseka. Igra je v vsakem pogledu dobro izpadla. Četudi je brezjanski oder za tako veliko komedijo, pri kateri sodeluje 20 igravcev, veliko premajhen, vendar so jo tudi v tehničnem pogledu dobro izvedli. Pripomniti moramo še posebej, tla je bila izbira igravcev posrečena. Vsak je imel sebi primerno vlogo, da se je z lahkoto udeleževal. Priznati pa je treba vsem igravcem skupaj kakor tudi njihovu vodstvu veliko vztrajnost, da so v kratkem času obvladali tako obširno igro, kateri so kos le večji podeželski odri. Toda v slogi je moč. Le tako naprej! — Kljub temu, da je bilo ta dan vreme skrajno neugodno, je bila dvorana do zadnjega kotička napolnjena. Prišli so k igri tudi iz Dobrave, Mošenj in Leš. Ker je za to igro veliko zanimanje in jih je še veliko, ki bi jo radi videli, je vodstvo sklenilo igro ponoviti na dan sv. Matija, v nedeljo 24. februarja ob pol 3 v samostanski dvorani na Brezjah.

Vir: Gorenjec, 23. 2. 1935

Brezje. Smrtna kosa. V sredo nas je v cvetu svojega življenja za vedno zapustil Maks Ferlič, pekov sin iz Brezij. Maksa, ki že poprej ni bil trdnega zdravja, je že v jeseni položila težka bolezen na bolniško posteljo, kjer je po velikih mukah izdihnil. Pokojnik je bil prijazen, ljubezniv in značajan fant. Bog s teboj, blaga duša, v večnem domu si in na boljšem svetu. Prizadeli družini naše iskreno sožalje!

Vir: Gorenjec, 9. 3. 1935

1936

Brezje. Spor Sokolov. Sodišče je razsodilo. Vsem je še dobro znano krivično postopanje brezjanskih Sokolov, ki so postavili „planke“ za svoje telovadišče na svet, ki jc bil, je in bo last g. Kocjančiča z Brezij. Ker se je g. Kocjančič temu krivičnemu postopanju upravičeno protivil, so Sokoli povrh še vložili tožbo proti njemu. Pravda se je vlekla tako dolgo, da je prišla od sreskega sodišča preko Ljubljane celo pred stol sedmorice v Zagreb. Tu je bila potrjena razsodba sodišča v Ljubljani, ki je tožbo

Sokolske čete Brezje-Mošnje zavrnile in s tem g. Kocjančiču dalo zadoščenje za vse krivice, ki so se mu godile pred štirimi leti. O tem bomo še obširno poročali in objavili razsodbo sodišča - za danes samo toliko v vednost tistim, ki razširjajo laži, da je g. Kocjančič tožbo zgubil.

Javna razsvetljava skozi „Boštek“. Dolgo smo si Brezjani želeli razsvetljave skozi gozdno pot, ki vodi od državne ceste proti Brezjam, kjer se v poznih večernih urah, posebno pozimi, se lahko zgodi nesreča. To željo nam je izpolnilo naše agilno „Tujsko prometno društvo“ in je pred 14 dnevi luč prvič zagorela. Mislimo, da ga ni, ki bi ne bil s tem dejanjem »Tujsko prometnega društva“ na Brezjah zadovoljen. Vendar pa se dobe pri nas taki ljudje, ki na njegovo prošnjo za majhno podporo celo zabavljajo in se širokoustijo: „Kaj pa to meni koristi!“, ali pa iz nevoščljivosti nad takimi uspehi še celo uničujejo to, kar je s svojimi skromnimi sredstvi in z velikimi težavami napravilo v dobrobit vaščanov.

Vir: Gorenjec, 12. 12. 1936

1937

Brezje, 440-82-76-4-2. Sr so du žand zdr fin Radovljica 7.5 km, žel Otoče 2.5 km, o š žup Mošnje 1.5 km, pt v kraju. Nm 485 m. Glavna naselbina na v. robu odprtega Brezjanskega polja z najplodnejšimi njivami v široki okolici, 0.8 km od drž. ceste. Izredno zanimiv svet ob meji starega diluvialnega površja in terciarnih dobrav, obkrožen od savskih teras in erozijskega področja potoka Peračice, ki dobiva odtod iz konglomeratnih skal manjši dotok. Poleg močnega kmetskega jedra s hišami v vrstah ima vas večje število obrtnikov, 7 gostiln s prenočišči, nekaj trgovin in izvoščkov; vsem je v izdatno pomoč sloveča božja pot, združena z največjim letoviščem v občini. Na zunanji trg prodajajo zlasti les in mleko. Dobro napredujoče sadjarstvo, deloma tudi čebelarstvo. Izvrstno izvedena in zaznamovana izletna pota, slikovit razgled na glavne gorenjske planine. Kraj se je po izročilu imenoval prvotno »Brežice«, po kmetskem jedru na bregu na jv. strani. Ravnica je bila še zaraščena z gozdom. V srednjem veku so tu kolonizirali Nemce (odtod številna nemška rodbinska imena). Prvič se omenja vas sredi 11. stol. Cerkev sv. Vida s svetiščem Marije Pomagaj. Prvotna mala cerkvica sv. Vida je stala že v 15. stol. Poleg nje je sezidal 1800 mošenjski župnik Ažbe še Marijino kapelico. S tem je bil položen temelj poznejše božje poti, ki je postala zelo obiskovana po 1814, ko je slikar Leopold Layer podaril kapelici svojo zaobljubljeno podobo Marije Pomagaj, napravljeno po L. Cranacliu. Layer je poslikal tudi stene v kapelici. Nenavadna ozdravljenja v 1863 so povzročila ogromna romanja, kljub prepovedi okrajnega glavarstva v Radovljici 1866 (radi grozeče kolere). Radi silnega navala je postala cerkev premajhna, zato so sezidali v 1889—1900 po načrtu stavbenika Roberta Milkovicza in arh. Fr. Falescliniija novo veličastno cerkev, ki je bila 1900 posvečena. Kapelo M. b. so obdali z zidom nove cerkve in ji zgradili kupolo. Cerkveno je pripadala še najprej kot podr. mošenjski župniji, dokler niso 1898 sezidali na Brezjah frančiškanskega samostana, ki oskrbuje sedaj neposredno škofu podrejeno cerkev. Še bolj so zaslovele Brezje kot romarska cerkev od 1907, ko je knezoškof A. B. Jeglič slovesno kronal čudodelno podobo. Brezje obiše letno 150.000 do 200.000 romarjev. Slogovno se svetišče naslanja na renesanso. V glavnem oltarju, delu Jan. Vurnika st., slika v mozaiku; sliki 2 stranskih oltarjev (sv. Antona Pušč. in Pad.) je prispeval Iv. Grohar, enega (Jez. Srca) J. Vavpetič, orgle Mauracher in Darnič, drugo opravo J. Resman in J. Pavlin.

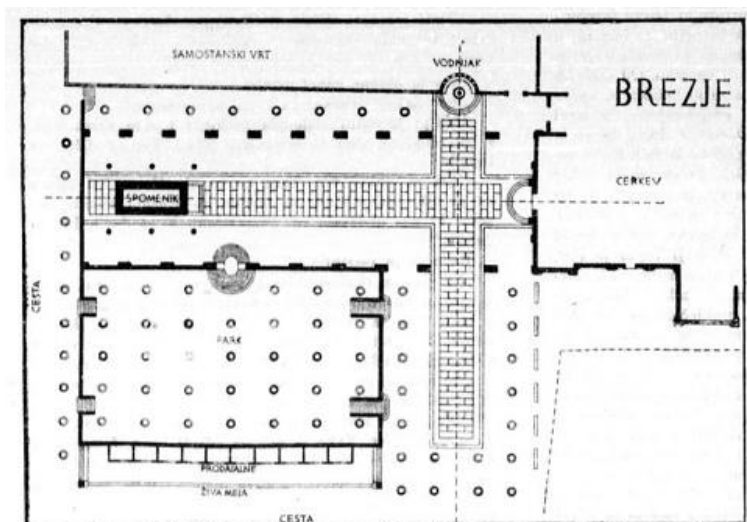
Vir: Krajevni leksikon Dravske banovine (1937)

Brezje, na Brezjah, brezjanski, Brezjani, 458-84-127-78, ap tu, š Mošnje 1,5, ž Otoče 3, ostalo Radovljica 5 km. Nm 485 m. Poglavitno naselje na v. robu odprtega Brezjanskega polja z najplodnejšimi njivami v širši okolici ok. 1 km vstran od stare trase glavne gorenjske ceste in tik nad njeno novo traso. Do kraja pelje od stare asfaltirane gorenjske ceste slabša cesta z Dobrega polja ter cesta s Črnicca, ki je bila do zgraditve nove ceste poglavitna prometna zveza Brezij z glavno gorenjsko cesto. Zanimiv svet na meji starega diluvialnega površja in terciarnih dobrav, obkrožen od savskih teras in področja potoka Peračice, ki dobiva iz konglomeratnih skal manjši dotok. Močno vaško kmetско jedro s hišami v vrstah; pripadajoči zaselek Dolenja vas. Na s. in v. strani gozdovi. Polja rode dobro, prav tako uspeva živinoreja. Zadnja leta so začeli gojiti črni ribez. Trgovina, gostilna s prenočišči, dvorana DPD Svoboda. Preb. se pretežno preživlja z delom v industriji v Lescah, Begunjah, Otočah in na Jesenicah; na drugem mestu je zaposlitev v kmetijstvu, medtem ko se ukvarja z obrtjo in gostinstvom le malo ljudi. Vodovod iz izvira v dolini Krpin pri Begunjah. Prva poročila o vasi sežejo v 11. stol. Kraj se je sprva imenoval Brežice po kmetiskem jedru na jv. strani, kjer se svet znižuje proti strugi Peračice. Ravnica je bila takrat še pod gozdom. V srednjem veku so tu kolonizirali Nemce, ki nanje še spominjajo nemška rodbinska imena. Prvotna cerkvica sv. Vida je stala tu že v 15. stol. Kraj nje so zgradili l. 1800 Marijino kapelico, kamor so začeli hoditi romarji, posebno ko je dobila Marijino podobo L. Layerja. Konec 19. stol. so zgradili prostorno cerkev, ki je vključila prejšnjo kapelo. Tu so poleg že omenjene Layerjeve slike slike Groharja in Vavpotiča. Cerkev je v oskrbi frančiškanskega samostana, ki so ga kraj nje sezidali l. 1898. V vasi so trčili na ostaline iz rimske dobe. / Ši.

Vir: Krajevni leksikon Dravske banovine (1937)

Vrt spomenikov pri M. Pomagaj na Brezjah. Pred enim tednom smo objavili v našem listu oklic posebnega pripravjalnega odbora, ki si je nadel nalogo, da primerno preuredi prostor pred največjo našo božjepotno cerkvijo Marije Pomagaj na Brezjah tako, da bo tam mogoče postaviti dostojen spomenik neznanemu slovenskemu vojaku iz svetovne vojne in spomenike drugim zaslužnim slovenskim možem. Načrti za preureditev prostora so že gotovi. Naša slika nam lepo kaže kakšen bo po tej zamisli veliki prostor pred cerkvijo. Del prostora pred cerkvijo bo spremenjen v lepo zaokrožen trg, od koder bodo izginile stopnice, prostor v ospredju pa, kjer je sedaj nekak drevored in stranišča, pa bodo spremenili v lep vrt, v katerega desnem kotu bo stal okrogel spomenik slovenskemu neznanemu vojaku. Na lepši način bi se žrtvam slovenskih mož in fantov v svetovni vojni ne mogli oddolžiti. Vabimo in prosimo vse Slovence, da pomagajo uresničiti to lepo zamisel z darovi, ki jih sprejemajo vsi naši župni uradi. Pokažimo svetu tudi, da smo narod, ki mu je pri srcu lepota njegove najlepše božje poti.

Vir: Domoljub, 26. 5. 1937

Načrt za preureditev prostora pred cerkvijo na Brezjah Domoljub, 26. 5. 1937

Brezje. Brezje so 30. maja nad vse slovesno proslavile 20 letnico majske deklaracije. V odgovor na številne kresove, ki so se na predvečer zasvetili po naših vrhovih, je zagorel tudi na Brezjah mogočen kres. Bajno razsvetljeni, zvonik, pritrkavanje, pokanje topičev in spuščanje raket je vzbudilo pozornost po vsej okolici. Drugi dan je bila slavnostna akademija na prostem pred cerkvijo. Na proslavo so prihiteli mnogoštevilni prebivalci sosednjih občin in župnij. Dasi je bila nekaterim ta proslava na poti in so svojo nevoljo pokazali s trganjem plakatov, je vendar na vse številne udeležence napravila najlepši vtis.

Vir: Domoljub, 9. 6. 1937

Bojevniški dan na Brezjah. Akcija za preureditev prostora pred romarsko cerkvijo je napredovala v toliko, da bo zadnjo nedeljo meseca avgusta velika slovesnost blagoslovitve temeljnega kamna za spomenik vsem slovenskim žrtvam svetovne vojne. Proslava bo združena z velikim taborom, na katerega bodo povabljene vse naše odlične osebnosti. Agilni odbor Zveze bojevnikov je neprestano na delu, da bo prireditve čim svečanejša in veličastnejša. Tudi zbiranje prispevkov lepo napreduje. Pri vseh slojih našega naroda se kaže veliko zanimanje in največ darov prihaja od nižjih slojev, ki si kljub siromaštvu in pomanjkanju odtrgujejo prav znatne zneske, da pripomorejo k povzdigi naše lepe vseslovenske božje poti. Zlasti je treba pohvalno omeniti župnijo Krko pri Stični, ki je med svojimi župljani zbrala znesek nad 500 din in ga kot ena prvih župnij poklonila brezjanski Materi božji. Pa tudi posamezniki se pridno oglašajo. Tako je prejel izvršni odbor iz Ljubljane od neke gospodične znesek 5000 din, pa je obljubila, da bo še prispevala in s tem pripomogla k skorajšnjemu uresničenju lepe zamisli. Živo se je zanimal za akcijo naš umrlí nadškof A. B. Jeglič, ki je bil član častnega odbora in obljubil, da bo sam prisostvoval prireditvi, žal, da nam ga je neizprosna smrt tako nenadoma iztrgala iz naših vrst.

Spomenice, razlage in prošnje je izvršni odbor razposlal vsem občinam, župnim uradom in tudi posameznikom ter upa, da se bodo vsi odzvali njegovemu pozivu ter skoro zbrali prispevke in mu jih poslali. Ker bodo Brezje s preureditvijo res mnogo pridobile in ker bo delo v slavo in čast božje Matere, v okras naše slovenske zemlje, pa tudi v ponos vseh Slovencev, zato ne sme manjkati nobenega Slovenca, da ne bi

s svojim darom pripomogle do uresničenja prelepe zamisli. Darove sprejemajo župni uradi, za kar se še enkrat prav vljudno naprošajo.

Vir: Domoljub, 4. 8. 1937

1939

† **Agata Rozman.** Brezje. V četrtek 12. januarja smo na Brezjah pokopali dobro Rešovo mamo Agato Rozman. Za njo žaluje mož in šest nepreskrbljenih otrok. Vdano je prenašala trpljenje v težki in dolgotrajni bolezni in pokrepčana a tolažili sv. vere dozorela za lepše življenje pri Njem, kateremu ja ves čas zvesto služila. Naj v miru počiva, hudo prizadeti družini pa naše iskreno sožalje!

Vir: Domoljub, 25. 1. 1939

60 let fr. Juga. Brezje. Romarji, bi leto za letom obiskujejo Kraljico Slovencev v njenem svetišču na Brezjah, gotovo vsi dobro poznajo postrežljivega zakristana fr. Donata Juga, ki je obhajal v sredo 3. maja svojo 60 letnico rojstva. Že nad polnih 30 let vestno opravlja zakristansko službo v Marijinem svetišču. Kar mu pa preostaja časa, se bavi s čebelarstvom. In v tem si je tekom let pridobil toliko znanja, da je bil in je še premnogim gorenjskim čebelarjem moder sodelavec. Svoje praktične nasvete je priobčeval v »Slovenskem čebelarju«; pred 4 leti pa jo izdal celo samostojno obširno knjigo »Praktični čebelar«. Za njegovo 60 letnico vsi želimo, da bi ga nam Marija ohranila še dolgo let!

Vir: Domoljub, 4. 5. 1939

Fr. Donat Jug
Domoljub, 4. 5. 1939

1940

Bojevniki na Brezjah. V nedeljo, dne 18. avgusta so prišli naši bojevniki iz raznih slovenskih krajev na Brezje, da priporoče sebe In svojce in narod svoji Materi Božji. Že v soboto se je zbralo na Brezjah do 3000 romarjev. Ob 6 zvečer je bila seja Zveze bojevnikov, ki je obravnavala razna vprašanja, tikajoča se te ustanove. Pred sejo se je ustavil za kratek čas pri bojevnikih tudi voditelj slovenskega naroda dr. Korošec. Zveza bojevnikov šteje danes okrog 40 skupin in do 6000 sodelujočih članov.

V nedeljo dopoldne je Škof dr. Gregorij Rozman vpričo množice ljudstva in zastopnikov raznih oblasti blagoslovil novo postajo »Otoče-Brezje«. Navzoč je bil tudi ban dr. Natlačen. Po opravljeni blagoslovitvi so se vsi udeleženci odpeljali oziroma odšli peš do romarske cerkve na Brezjah. Tam pred cerkvijo je pozdravil knezoškofa dr. Rožmana in bana dr. Natlačena predsednik Zveze bojevnikov Mirko Ratej ob navzočnosti podpredsednika Zveze bojevnikov ter odbornikov Pirca Jožeta in Wagnerja Rudolfa.

Ob 10 je škof dr. Rožman opravil daritev sv. maše in imel tudi lep nagovor, poudarjajoč, da moramo v prvi vrsti iskati božje kraljestvo, vse drugo nam bo pa navrženo. V svojem govoru je g. škof izvajal, da so se danes zbrali pri Materi božji na Brezjah stari bojevniki, ki so doživeli grozote vojne, prišli so pa tudi mlajši bojevniki v času, ko groze vsemu svetu nove vojne strahote. Prišli so prosit Marijo, naj jim izprosi pri Bogu mir, svobodo in red, da bomo mogli v redu izpolnjevati svoje dolžnosti tako, da si zaslužimo večno življenje. Po službi božji je godba zaigrala žalostinko in zbor pevcev Zveze bojevnikov je zapel »Oj Doberdob«. Prevzv. g. škof je opravil ob asistenci molitve za padle bojevnike v svetovni vojni. Na Brezjah, najslavitejši slovenski božji poti, se je zbralo v soboto in nedeljo do 10.000 ljudi.

Vir: Domoljub, 21. 8. 1940

Ob 40 letnici — na Brezje! Dne 6. oktobra, na rožnovensko nedeljo, bo minilo 40 tet, odkar je Nj. Em. kardinal Jakob Missia posvetil cerkev na Brezjah. Ob tej priliki vabimo pobožne vernike iz vse Slovenije, da se udeležijo te svečane proslave. Spored: v soboto, dne 5. oktobra zvečer bodo ob pol 8 slovesne litanije Matere božje z ljudskim petjem in nato ob lepem vremenu rimska procesija s prižganimi svečami. Vodi jo prevzvišeni g. škol dr. Rožman. V nedeljo, dne 6. oktobra bodo od 4 naprej sv. maše, ob 7 sv. maša pred izpostavljenim sv. R. T. s pridigo. Ob 10 slavnostni govor g. škofa, nato pontifikalna sv. maša ob asistenci gg. kanonikov. Za prejem svetih zakramentov bo vse poskrbljeno.

Vir: Domoljub, 2. 10. 1940

40 letnica na Brezjah. Dne 5. in 6. okt. so Brezje in z njimi vred vse naše verno slovensko ljudstvo obhajale velik praznik. Spet je hotelo to naše dobro ljudstvo, ki se je v ogromnem številu zbralo na naši skupni božji poti pri Mariji Pomagaj, izkazati vso svojo ljubezen in svoje zaupanje v našo Priprošnjico na Brezjah, ki ga je že tolikokrat tolažila v težkih dneh in ki mu vedno znova prinaša upanja in tolažbe zlasti v tako viharnih časih, kakršne preživljamo danes. Velika udeležba pri zadnjih slovesnostih na Brezjah je pač najboljši dokaz, da smo Slovenci nad vse dostojno proslavili 40 letnico, odkar je bila na tej naši božji poti posvečena cerkev Marije Pomočnice.

Že na predvečer praznika se je zbralo od vse povsod iz Slovenije mnogo Marijinih častilcev, ki so v tihi pobožnosti pričakovali začetka veličastne proslave 40 letnice posvetitve brezjanske cerkve. Ob osmih zvečer je pristopil oltarju ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman ob številni asistenci kanonikov in ostale duhovščine. Nato se je zvrstila od cerkve veličastna rimska procesija, ki se je udeležila ogromna množica vernega ljudstva.

Po končani procesiji je del udeležencev odšel na bližnja prenočišča, mnogo pa jih je ostalo vso noč kar v cerkvi, kjer so počakali na prvo jutranjo sv. mašo.

Glavne današnje svečanosti, ki so bile namenjene proslavi 40 letnice, od kar je bila na Brezjah posvečena cerkev Marije Pomagaj, so se začete dopoldne ob desetih, ko je škof dr. Gregorij Rožman po slovesnem vhodu v romarsko cerkev imel krasen govor, v katerem je poudaril globok pomen in smisel današnjega praznika, kakor tudi

potrebo po zgraditvi novega oltarja v Marijini kapelici. Po njegovem govoru, ki je segel do dna duše vsem navzočim, je daroval škof dr. Rožman ob asistenci kanonikov g. Volca In dr. Zupana ter številne ostale duhovščine pontifikalno sveto mašo. Slovesnost je povzdignilo tudi krasno petje pomnoženega brezjanskega cerkvenega zbora.

Še dolgo po sv. maši so ljudje ostali v cerkvi in oblegali čudodelni Marijin oltar, nato pa so se počasi razšli, da se popoldne spet nato vrnejo še k slovesnim petim večernicam, s katerimi se je končala veličastna proslava za vse verno slovensko ljudstvo tako velikega dogodka, kakor je bila posvetitev Marijinega svetišča na Brezjah pred štiridesetimi leti.

Vir: Domoljub, 9. 10. 1940

1942

Volksbund na Gorenjskem. Na Brezjah je govoril okrožni vodja dr. Hochsteiner iz Radovljice vsem na novo sprejetim članom Volksbunda. Zaprisegel je vse člane s posegom v roko.

Vir: Domovina in Kmetški list, 22. 10. 1942

Obrtniki na Brezjah I. 1942. Glede števila obrtnikov v posameznih občinah so bile razlike zelo velike. Število obratov marca 1942: Občina Jesenice 540 obratov, Brezje 114, Breznica 60, Gorje 110, Ovsiše 35, Kovor 50, Kranjska Gora 200, Lesce 60, Dovje 43, Tržič 96, Radovljica 130, Ribno 50, Sveta Ana 15, Sveta Katarina 20, Kamna Gorica 35, Bled 180, Begunje 50, Bohinjska Bistrica 112, Srednja vas 65 in Koroška Bela 30.

V občini Brezje je bilo 15 čevljarjev, 12 trgovcev z mešanim blagom in 12 krošnjarjev, 10 gostilničarjev, 7 mlinarjev, 6 izvoščkov, po štirje peki, kolarji, krojači in šivilje, po trije kovači, žagarji in mizarji, po dva mesarja, lončarja, trgovca s sadjem in lesom in dve babici ter en zidar, mlinar, sedlar, ščetinar, usnjar, mlekar in kamnosek.

Vir: Obrt, trgovina, turizem in kmetijstvo ...

.

1943

Breslach. Rojstva v mesecu novembru: Jozefa Walewetz, Leschach, Stanislava Arnesch, Leschach; Johann Wurnlk, Tscherniutz; Andreas Arch, Moschnach, Andreas Paulin, Laufen. - Umrli so: Viktor Pirmann, Jauerburg, Jozef Presterl, Laufen, Jakob Globotschnlk, Piraschitz, Peter Pototschnik, Breslach. — Poročila sta se Angela Bertonzel iz Laufen s Stare Johannom iz Radmannsdorfa.

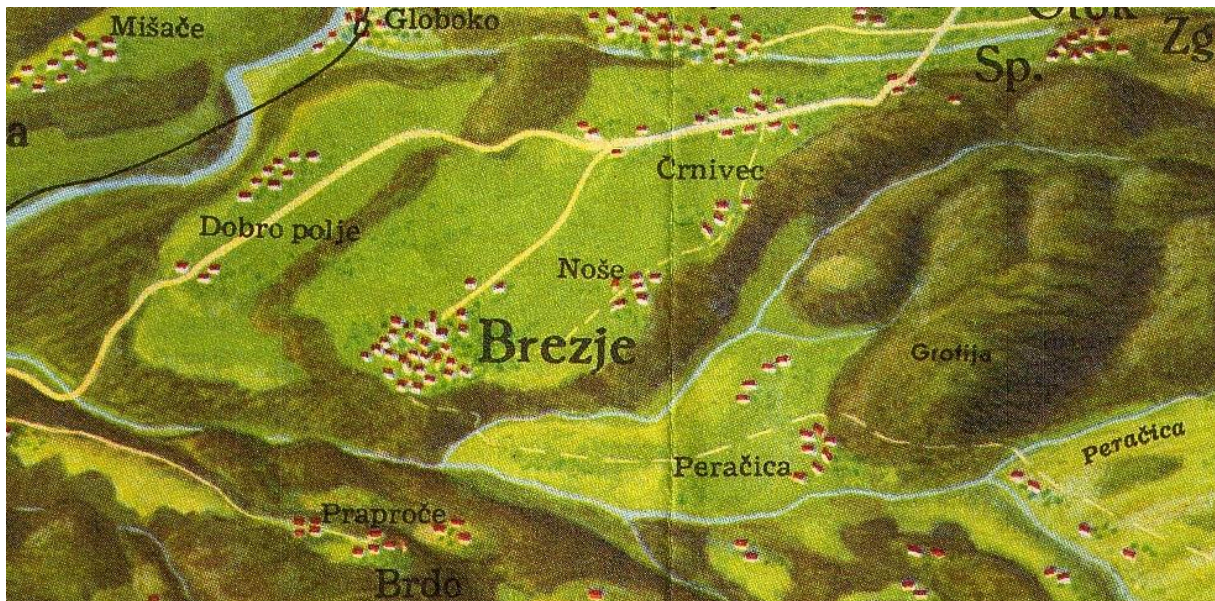
Vir: Karawanken Bote, 08. 12. 1943

1952

Okrajni ljudski odbor v Radovljici je zasedal. Na terenu se je zadnje mesece veliko razpravljalo o združitvi posameznih KLO v občinske ljudske odbore. Pri združitvi posameznih KLO v občine so stremeli za tem, da bi novi občinski ljudski odbori združevali gospodarsko zaokrožene celote, ki bi zmogle tudi finančno voditi gospodarstvo na svojem področju. V bodoče bo okraj Radovljica razdeljen na 16 občin: Begunje, Bled, Boh . Bistrica, Črnivec, Dovje-Mojstrana, Gorje (sedež v Zg . Gorjah), Jesenice, Koprivnik-Gorjuše, Kranjska gora, Kropa (sedež v Lipnici) , Lesce, Podnart, Radovljica, Rateče, Srednja vas in Žirovnica.

Vir: Gorenjski glas, 9. 2. 1952

1954

Pozicija Brezij, 1954

Vir: Selanov reliefni zemljevid

Preklic. Podpisani Franc Babič ml. iz Brezij št. 8 sem dne 26. decembra 1953 zvečer v restavraciji »Dobrča« napadel tov. Tajnika občinskega ljudskega odbora Črnivec ter ga pri tem razžalil pred celotno javnostjo. Izjave, katere sem dajal o imenovanem in o drugih političnih delavcih, preklicujem kot neresnične in se tem potom zahvaljujem tov. tajniku, da je odstopil od tožbe, pri tem pa obljubljam, da v bodoče ne bom napadal oz. razžalil nikogar. / Franc Babič ml.

Vir: Glas Gorenjske, 9. 1. 1954

Razgovor s tov. Antonom Golmajerjem. Vedno manj je v kranjskem in radovljiškem okraju občin, o katerih v naše m tednik u še nismo pisali. Še nekaj številčk in lahko bomo rekli: prav vsi so bili na vrsti. ...

Predsednik občinskega ljudskega odbora v Črnivcu, na katerega smo se tokrat obrnili, nam je povedal o delu v njihovi občini marsikaj zanimivega. Na kratko takole: Naselja v občini Črnivec so bila med okupacijo hudo prizadeta. Veliko hiš je bilo porušenih in požganih. Pridne roke naših prebivalcev pa so hitro obnovile porušene domove in sezidale nove hiše. To delo je seveda trajalo nekaj let. Večina tega, lahko rečem ogromnega dela, je bilo opravljenega prostovoljno. Šele potem, ko smo enkrat

obnovili porušena naselja, pa smo lahko posvetili večjo pokornost prepotrebni komunalnim delom. Z veliko težavo smo vzdrževali ceste, vendar smo tudi to zapreko premagali s prostovoljnim delom in ob tej priliki moram res pohvaliti pridne prebivalce, ki so žrtvovali veliko število prostovoljnih delovnih ur. Ob prvi priložnosti smo izrabili priliko in pričeli v Mošnjah zidati prosvet. dom. Pri gradnji doma so državljani napravili nič manj kot 19.000 delovnih ur. Prvo prireditev v novem domu smo pa imeli že jeseni 1951. leta.

Mnogo je bilo govora o novi železniški postaji v Globokem. Zadevo smo zelo hitro uredili in rešili. Novo postajno poslopje smo zgradili v rekordnem času, v dveh mesecih. Prebivalci okoliških naselij so z novo postajo zelo zadovoljni, saj imajo sedaj dobro zvezo z drugimi kraji. Posebno delavcem smo zelo ustregli, ki se dnevno vozijo v tovarne v druge kraje in so doslej imeli dolgo pot do najbližjega kolodvora. Prav tako smo v Globokem zgradili tudi vodovod in poleg drugih manjših komunalnih del na območju našega občinskega ljudskega odbora še rezervoar za vodo na Brezjah. Rezervoar je namenjen varnostnim ukrepom proti požarom. Pri teh naštetih gradnjah, železniški postaji, vodovodu in rezervoarju je bilo opravljenih tudi veliko prostovoljnih delovnih ur, saj so prebivalci vedeli, da vse, kar gradijo, gradijo za sebe. Električna mreža v naših naseljih je bila že precej dotrajana in smo jo v veliki meri že obnovili, deloma pa napravili novo. Pri elektrifikaciji smo sedaj že v zaključni fazi, le nekaj luči nam še manjka.

V letošnjem letu imamo tudi nekaj načrtov. Med prvimi pa novogradnjo treh betonskih mostov, obnovitev strehe na šoli ter gradnjo novega kulturnega doma na Brezjah.

Vir: Glas Gorenjske, 8. 5. 1954

1958

Obsojen prekupčevalec z lesom. Čeprav ima Franc Janhar z Brezij zasebno mlinarsko obrt in manjše posestvo, si je skušal ustvarjati s prepovedanimi posli še dodatne vire dohodkov. Leta 1956 je nakupil od raznih sosedov 41 m³ raznovrstnega rezanega lesa po razmeroma ugodnih cenah in ga kmalu zatem s precejšnjim dobičkom preprodal v Ljubljani.

Ker se po obstoječi h predpisih lahko ukvarjajo z nakupom in preprodajo lesa samo za to pooblaščen podjetja, ne pa zasebniki, ga je sodišče v Radovljici obsodilo zaradi nedovoljene trgovine na 60.000 dinarjev denarne kazni in plačilo 5000 din stroškov kazenskega postopka.

Vir: Glas Gorenjske, 17. 2. 1958

1960

Prodajam kravo, ki bo februarja tretjič teletila. Praprotnik, Brezje št. 52 na Gorenjskem.

Vir: Glas Gorenjske, 23. 1. 1960

1961

Povečanje nočnin. Brezje, 21. februarja. Včeraj je bil na Brezjah redni letni občni zbor domačega Turističnega društva. V živahni razpravi so med drugim člani govorili o dokončni ureditvi avtobusnega postajališča na Črnicu, nadalje o ureditvi camping

prostora pri Brezjah in o drugem. Sklenili so tudi, da bodo poskrbeli za še lepši zunanji izgled vasi. Domačini so privolili tudi v to, da bodo dali na razpolago še nekatere privatne sobe za prenočevanje gostov. V najkrajšem času si bodo v vasi uredili tudi klubski prostor, ki ga bodo opremili s televizorjem, radijskim sprejemnikom, časopisi in revijami.

Vir: Glas Gorenjske, 22. 2. 1961

1967

Nepreviden avtomobilist. Na cesti I. reda pri odcepu ceste za Struževo se je v nedeljo ob 18.23 uri zgodila huda prometna nesreča med osebna avtomobiloma LJ 545-33, ki ga je vozil Milan Frelih (28 let) iz Brezi j in LJ 518-01, voznik Ivan Vidmar (28 let) iz Praprotnice pri Hrastniku. Frelih je pri odcepu ceste za Struževo zavijal v desno, za njim vozeči Vidmar pa je zaradi neprevidnosti zavozil v njegov avtomobil. Sopotnica v Vidmarjevem avtomobilu je bila laže ranjena, na vozilih pa je škoda za 800.000 starih dinarjev.

Vir: Glas, 17. 5. 1967

1969

Prodajam TRAKTOR steier 30 s PRIKOLICO pradela 3 t. Klanšek , Brezje 76/a.

Vir: Glas, 19. 4. 1969

Iščem ŠOFERJA za razvoz oranžade. Klanšek Vili, Brezje na Gorenjskem.

Vir: Glas, 20. 8. 1969

1971

Zapeljal v drevo. V vasi Zgoša je v soboto popoldne voznik osebnega avtomobila Milan Frelih z Brezij zaradi neprimerne hitrosti zapeljal s ceste v drevo. Pri trčenju je bil voznik huje ranjen. Škode na vozilu je za 15.000 din. Vozniku so odvzeli voziško dovoljenje.

Vir: Glas, 17. 2. 1971

Prodajam KRAVO s teletom ali brez. Frelih Milan, Brezje št. 55.

Vir: Glas, 16. 10. 1971

1973

ROSTOVOLJNO GASILSKO DRUŠTVO BREZJE priredi v nedeljo, 22. julija, ob 15.30 na Brezjah pri Radovljici veliko VRTNO VESELICO z bogatim SREČELOVOM. Zabaval vas bo tržiški instrumentalni ansambel. VABLJENI!

Vir: Glas, 21. 7. 1973

Prodajam PRIKOLICO za osebni avto, KIMPEŽ na gumi kolesih in STROJ za katrco.
Kleindinst, Brezje št. 17.
Vir: Glas, 14. 4. 1973

1974

**Oglas Klanšek Vili - sodavičarstvo
Glas, 24. 4. 1974**

Prodajam tovorni avto MERCEDES 406 D s 4 m kesonom, dobro ohranjen. Klanšek Vili, Brezje.
Vir: Glas, 13. 12. 1974

1975

Sprejemem ŠOFERJE za razvoz oranžade. Klanšek, Brezje 76.
Vir: Glas, 28. 1. 1975

Rubrika 1+3 / ... O sedanjem kmetijskem trenutku in uresničljivosti akcijskega programa smo se pogovarjali s tremi gorenjskimi kmeti.

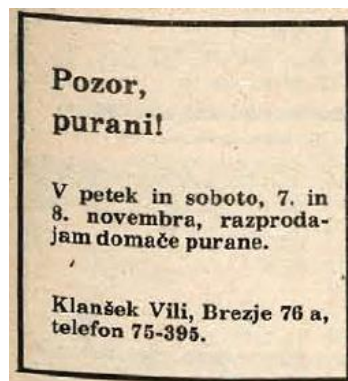
Andrej Frelih

Andrej Frelih z Brezij: »Pri nas na veliko dobrega mislimo, vendar se nam marsikaj tudi izjalovi. Pred leti smo bili navdušeni za živinorejo, vendar danes od te panoge nimamo drugega kot delo. 13 bikov imam. Za kilogram koruze je treba odšteti več kot tri dinarje, za kilogram žive teže živali pa dobim 13.50 dinarja, pa še 54-odstotna klavnost mora biti dosežena. Dražja so tudi krmila. Vendar jih moram uporabljati, sicer je vzreja še daljša in dražja! Spodbudnejši regresi so nujni! Cena mleka pa bi se morala gibati okrog 320 do 350 dinarjev. Količino umetnih gnojil sem zaradi podražitve zmanjšal. Lani sem jih potrošil okrog 4 tone, letos pa jih nameravam polovico manj. Primanjkljaj bom skušal nadomestiti s hlevskim gnojem. Imam strojno linijo za spravilo trave, medtem ko linije za silažno koruzo nimam. Najprej kaže postaviti silos. Sodim, da samo domača krma ni dovolj in da so krmila prepotrebna. S kmetijsko zadrugo bi se morali kmetje bolj povezati. Mreža za odkup pridelkov je prešibka. Vseeno pa je zadruga že odigrala pomembno vlogo predvsem pri kmečkih posojilih. Vsaj osnovne stroje in objekte smo lahko kupili oziroma zgradili.«

Vir: Glas, 18. 3. 1975

Iščem dva DELAVCA-KE za izdelavo oranžade. Klanšek Vili, sodavičarstvo Brezje.

Vir: Glas, 22. 4. 1975

Glas, 31. 10. 1975

1976

Ugodno prodam ŠKODO 1100, letnik 1970. Kocjančič Franc, Brezje št. 15.

Vir: Glas, 13. 2. 1976

Zapeljal v levo. V četrtek, 6. maja, ob 20.20 se je na magistralni cesti v Podvinu pripetila hujša prometna nezgoda. Voznik osebnega avtomobila Milan Freljih (roj. 1930) iz Brezij je vozil od Radovljice proti Črnavcu. Na vrhu klanca pred Črnavcem je nenadoma zapeljal na levi vozni pas, prav tedaj ko je iz nasprotne smeri pripeljal v osebem avtomobilu Filip Lukan (roj. 1934) iz Radovljice. V silovitem trčenju je Lukanov avtomobil odneslo s ceste na travnik, Freljihov avtomobil pa je obstal na cesti na levem voznem pasu in tako zaprl pot avtomobilu Srečka Holeška, ki je vozil za Lukanom. V nesreči je bil hudo ranjen voznik Milan Freljih, voznika Kulan in Holešek ter sopotnik pa lažje. Škode na vozilih je za 60.000 din.

Vir: Glas, 11. 5. 1976

Prodajam MERCEDES BEN Z 406 D KASONAR, letnik 1970. Klanšek Vili, Brezje 76 a, telefon 75-395.

Vir: Glas, 20. 8. 1976

Trčila v avto. V torek, 12. oktobra, ob 13.30 se je na magistralni cesti v Žirovnici pripetila prometna nezgoda. Voznica osebnega avtomobila Lučka Klanšek (roj. 1957) z Brezij je peljala proti Jesenicam. V Žirovnici je dohitela osebni avtomobil nemške registracije, vozil ga je Marijan Muha iz Novega Sada, ki je zmanjševal hitrost, saj je pred njim avtobus zavijal levo s ceste, ter se pri tem še izogibal nekemu ustavljenemu avtomobilu. Voznica Klanškova zaradi neprimerne hitrosti ni mogla pravočasno ustaviti in je trčila v avtomobil voznika Muhe, da ga je odbilo v levo s ceste, kjer je trčil v aparaturo za štetje prometa. V nesreči je bila voznica Klanškova lažje ranjena, škode na vozilih je za 60.000 din, na aparaturi za štetje pa za 100.000 din.

Vir: Glas, 15. 10. 1976

1977

Prodajam 24 PRAŠIČKOV, starih 6 tednov. Milan Pohar, Brezje 24.

Vir: Glas, 19. 8. 1977

Iščem DELAVCA za delo na avtomatih. Zaželeno nekaj tehničnega znanja in avto. Klanšek, Brezje.

Vir: Glas, 11. 11. 1977

1978

Pošten najditelj na Brezjah naj vrne tistega pol KARDANA od traktorja proti nagradi. Našel sem ETUI KLJUČEV na podvinskem postajališču. Nadalje sem našel

bankovec tisočak. Kdor ga je resnično izgubil — pri priložnostnem ga bo dobil. Milan Pohar, Brezje 24.

Vir: Glas, 18. 8. 1978

1979

Honorarno zaposlim delavca za obrezovanje žive meje. Klanšek Vili, Brezje 76/a.
Zaposlim delavko-ca za polnjenje steklenic. Sodavičarska delavnica, Klanšek Vili, Brezje 76/a.

Vir: Glas, 15. 6. 1979

Zaposlim DELAVCA za polnjenje in vzdrževanje avtomatov. Klanšek Vili, SODOVICARSTVO Brezje.

Vir: Glas, 25. 9. 1979

Prodám 5-litrške STEKLENICE, pakirane po 4 kom., v plastičnem zaboju, za shranjevanje sokov in drugih pijač. Klanšek Vili, Brezje 76/a.

Vir: Glas, 12. 10. 1979

1980

Zaposlim šoferja za razvoz oranžade in FINOMEHANIKA za popravilo avtomatov. Klanšek Vili, Brezje76/a, Brezje.

Vir: Glas, 25. 1. 1980

1981

Sprejemem ŠOFERJA, za razvoz oranžade. Klanšek Vili, Brezje 76/a, Brezje.

Vir: Glas, 9. 1. 1981

Vir: Glas, 10. 4. 1981

Po poti osvežilnih pijač Vi-Pi. Bolj naključje je hotelo, da se je Vili Klanšek z Brezij lotil sodavičarstva. Če bi mu tisto poletje 1955. iz Krškega redno dobavljali sifon za njegovo rudarsko restavracijo na Senovem in še vrsto bifejev, katerih upravnik je tudi bil, se verjetno ne bi. Piko na »i« je dala tista sobota, ko je za naslednji dan pripravljaj veselico, pa sifona ni bilo od nikoder. Dobil je konja in sprva sam hodil po sifon v Krško. Potem pa se je zgodilo, da mu ga tudi naredili niso do časa. Takrat se je dokončno odločil. Stopil je h konkurenci v Brežice, kjer so vedeli za stroj za izdelavo sodavice. Za starih 70 tisočakov ga je kupil pri Pirnat u v Ljubljani ...

Začetek je bil hud. Nič koliko steklenic mu je razneslo, ker ni dodobra poznal postopka izdelave. Toda obrt za sodavičarstvo je imel v žepu.

1956. je svoje sodavičarstvo prenesel na Gorenjsko. Cockta, prva domača osvežilna pijača je bšla tedaj na trgu, pa sifon in malinovci v gostilnah. Krahelni so bili že pozabljeni. Oranžada je bil a nekaj povsem novega. Novotarija, ki ji ni bilo zaupati. Pet zabojev v oranžade je cel teden vozil s seboj, od gostilne do gostilne . . . Jesenice, Kranj, Tržič . . . Marsikateri gostilničar mu je zabrusil naj »tisto žegnano vodo z Brezij« kar sam pije . . Prvo njegovo oranžado je kupil Metod Markelj-Cibingel iz Otoč. Dobro se spominja svoje prve kupčije: deset zabojev mu je prodal za 18 starih jurjev. 15. julija 1957 je bilo.

Potem so zahteve po brezalkoholnih pijačah rasle. 1964. je prišla na trg »ora«, prva naravna osvežilna pijača. Dotlej je bilo vse umetno. Tudi Klanškovi so prisluhnili željam potrošnikov in 1966. že začeli izdelovati naravno oranžado.

Leto 1968 pa je za Vi-Pi proizvode kar nekakšna prelomnica. Tega leta so prešli na lastno embalažo z emblemom Vi-Pi, kar pomeni vitaminske pijače, in z žičnatega so prešli na plastičen zaboj. Začeli so pa to leto z izdelavo tonica in pokalice in lotili so se tudi tistega najpomembnejšega: prodaje na domove. S tem pa se je povpraševanje po Vi-Pi pijačah močno povečalo in s tem seveda tudi proizvodnja.

1974. je iz VI-Pi stekleničk privrela še cola ...

Značilni zvok hupe Klanškovih šoferjev poznajo danes po celi Gorenjski, pa tudi čez gorenjske meje, saj njihovo pijačo pije staro in mlado od Rateč, Tržiča, Kamnika, Tuhinja, Domžal in Vira. Mengša, Ljubljane in Žirov pa vse do Bohinja. Vi-Pi oranžada, cola, pokalica, tonic water, bitter lemon so priljubljeni in kdor se jih navadi, se jim težko odreče. Pa tudi za vsak žep so, saj stane četr litra osvežujoče pijače, kolikor drže njihove stekleničke, le bore 4 dinarje. In to dostavljene na dom!

Verjeli ali ne, toda 25 let je že minilo, odkar so Vi-Pi proizvodi na gorenjskem trgu, trinajst let nam jih že dostavljajo na dom.

Najhujša sezona njihovih pijač je maj, junij in julij. Avgusta so Gorenjci na morju pa tudi vročina že pojenjuje. V konici pa imajo res polne roke dela in šoferjem se strašno mudi, kajti s pijačo morajo oskrbeti vsak dan silno širok okoliš. Najraje vidijo, da imajo pri hišah že pripravljeno embalažo in seveda tudi drobiž pri roki, da je posel kar najhitreje opravljen. Iste dneve in ob istem času obiskujejo posamezne okoliše in ljudje so jih že navajeni. Tudi tako so dogovorjeni, da sosed odda embalažo in sprejme novo pijačo, če gospodarja ali gospodinje ni doma. Če se pa šofer tisti dan, ko bi se moral, ne oglasi, pa lahko to sporočijo direktno na Klanškov naslov: Sodavičarstvo Brezje , 76 a, ali po telefonu 75-395. S pijačo se bodo oglasili v najkrajšem času.

In kako se pijejo Vi-Pi pijače? Najboljše so, pravijo, hladne z rezino limone. Se pa lahko mešajo na poljubne načine. Oranžada je na primer dobra z rumom, konjakom. Zanimivi so tudi koktajli. Na primer pol oranžade in pol cole je odlična stvar. Če pa zmešate oranžado in radensko, je kot bi pili deit. Ste že poskusili oranžado s pivom? Tri četrtine oranžade in malce piva! Angleži in Škoti imajo to pijačo najraje. Lahko si pa še kaj izmislite, saj kombinacij je tu brez števila.

Iz česa so narejene Vi-Pi pijače? No, pa si malo podrobneje oglejmo oranžado. Pomarančna baza, sladkor, kislina, aroma, CO₂, in dobra, zdrava gorenjska voda so osnova. Z mešanjem sladkorja, kisline ter pomarančne baze v mešalni posodi dobijo sirup, kateremu dodajo še določeno aromo. Pred polnjenjem mora tako pripravljeni sirup malce počivati. Poseben stroj pa medtem z mešanjem vode in CO₂ pripravlja sifon. Pri polnjenju stroj v stekleničke nalije najprej sirup, mu dodajo sifon, zamašijo in Vi-Pi steklenička roma v zaboj ...

Proizvodnja je, ko je enkrat osvojena, enostavna. Največ dela da priprava embalaže. Ko dobe vrnjeno embalažo, najprej odstranijo najbolj umazane steklenice, preostale pa operejo v pralnem stroju v štirih, petih različno temperiranih vodah, da se popolnoma očistijo. Prav zato pijačam ni treba dodajati nobenih dodatnih konzervansov. Da so res čiste, pregledajo še enkrat vse steklenice pri fluorescenčni svetlobi.

Tudi zaboje operejo v dveh lužinah, da gredo čisti h gospodinjam.

Ne boste pa Vi-Pi pijače dobili stare. Pri Klanškovih namreč proizvajajo pijače le toliko, kolikor jo sproti prodajo. Prav to pa njihovi odjemalci najbolj cenijo.

Vir: Glas, 17. 4. 1981

Iščem GOSPODINJO. OD in pogoji po dogovoru. Klanšek, Brezje 76/a.

Vir: Glas, 19. 6. 1981

1982

Manjše pošte niso rentabilne. »Pri tem, kje bodo ob sobotah pošte zaprte, smo upoštevali naseljenost poštnih okolišev, njihovo velikost in seveda zahteve in potrebe delovnih ljudi in občanov,« pravi vodja temeljne organizacije pošte v Radovljici, Janez Janhar.

»V okoliših, kjer je veliko ljudi, pošte delajo ob sobotah; tako je v Zgornjih Gorjah in v Bohinjski Bistrici. Pritožbe so bile tudi zato, ker je zaprta pošta Brezje. Ta poštna enota izkazuje izgubo, saj dohodek predstavlja komaj 20 odstotkov stroškov. Ker je pošta ob sobotah zaprta, ima v sredah podaljšan delovni čas. Tako kot pošta na Brezjah, so tudi pošte v Kamni gorici, v Srednji vasi malenkostno obremenjene.

Vendar zdaj ne nameravam delo pošt omejevati, temveč nasprotno: marsikje smo obnovili prostore, trudimo se za razvoj krajevne mreže. Na Brezjah smo skupaj s krajevno skupnostjo zgradili nove prostore, pripravljena je naložba za novo centralo in zaključena je investicija za medkrajevni telefonski kabel, da bodo Brezje povezane z Radovljico. Tudi v Kamni gorici smo začeli skupno akcijo s samoupravno stanovanjsko skupnostjo in tako obnovili lokal, prav tako v Srednji vasi. Na radovljiškem območju imam o precejšnjo število pošt, tudi v krajih, ki tega po opravljenih storitvah ne opravičujejo, razen tega pa je v občini več kot 30 telefonskih govornic«

Vir: Glas, 29. 1. 1982

Op.: Janez Janhar je bil vaščan Brezij.

Prodajam MOLZNI STROJ alfa laval VP 9 S, 10 STOJIŠČ - grabnarjeva naveza z napajalniki. Andrej Frelih. Brezje št. 21.

Vir: Glas, 16. 4. 1982

Prodajam suhe smrekove in hrastove PLOHE. Milan Frelih, Brezje 55.

Vir: Glas, 16. 7. 1982

1983

Mlado jalovo KRAVO prodajam ali zamenjam za brejo. Milan Frelih, Brezje 55 pri Radovljici.

Vir: Glas, 25. 11. 1983

Izgubila se je PSICA Era - bernardinka, belo rjave barve, dolgodela. Andrej Frelih. 64243 Brezje 21.

Vir: Glas, 20. 12. 1983

1984

Prodaj dva BIKCA simentalca, stara 8 tednov. Andrej Frelih, Brezje pri Radovljici.
Vir: Glas, 30. 3. 1984

1985

Prodaj TELETA simentalca — bikca. Milan Frelih, Brezje 55 pri Radovljici.
Vir: Glas, 15. 2. 1985

Prodaj dva črnobela BIKA, težka 100 kg, za nadaljnjo rejo. Andrej Frelih, Brezje 21, p. Brezje.
Vir: Glas, 29. 3. 1985

Prodaj ZASTAVO 750 SE, letnik 1981. Milan Frelih, Brezje 55.
Vir: Glas, 5. 4. 1985

Gorenjski glas, 2. 8. 1985

1986

Prodaj nove klasične rebraste RADIATORJE Milan Frelih, Brezje 55.
Vir: Glas, 28. 2. 1986

1987

Zelo poceni prodam rabljeno strešno OPEKO bobrovec. Milan Frelih, Brezje 55.
Vir: Glas, 25. 8. 1987

1989

OPEL ASCONO 1.2, letnik december 1978, generalno obnovljen, prodam. Andrej Frelih, Brezje 21.
Vir: Glas, 16. 6. 1989

1990

Novo vodstvo v krajevni skupnosti Brezje / Podpora načelu: čimveč delovnih akcij za lepši kraj.

Do izteka sedanjega krajevnega samoprispevka bo tudi za novo vodstvo KS Brezje v radovljiški občini glavna naloga uresničitev referendumskega programa. Po tem pa bo program takšen, kakor bodo želeli krajani.

Brezje, 21. maja - Po volitvah minuli mesec in praznovanju praznika v začetku maja so v krajevni skupnosti Brezje v radovljiški občini dobili tudi novo vodstvo. Čeprav bi zamenjavo ob izteku mandata sedanjemu svetu in skupščini lahko opravili jeseni ali pa spomladi prihodnje leto ob izteku krajevnega samoprispevka, so skupaj ocenili, da so volitve pravzaprav najbolj primeren trenutek. Posebej še, ker se je novo vodstvo (poslej bo to svet krajevnega skupnosti brez skupščine KS) zavzelo, da je treba dosledno uresničiti referendumski program iz leta 1986.

Novi predsednik 9-članskega sveta krajevnega skupnosti Brezje je Jakob Langus s Črničca. Ko smo se pred dnevi pogovarjali z obema - z novim predsednikom in dosedanjim Janezom Zupanom, sta obadva ocenjevala, da bo glavni, referendumski program tega srednjeročnega obdobja uresničen, izven tega programa (ki je bil sicer prav tako precej obsežen), pa ostaja nekaj nalog, ki bodo najbrž opredeljene tudi za naslednje obdobje.

Janez Zupan in Jakob Langus

"Zame delo v krajevni skupnosti, ko sem prevzel nalogo predsednika, ni novo," je poudaril Jakob Langus. "Pri treh dosedanjih akcijah sem bil že podpredsednik gradbenega odbora in sicer pri urejanju ceste Črničec-Noše-Brezje, pri urejanju mostu med radovljiško in tržiško občino na našem območju in pri mrliških vežicah. Sicer pa smo v devetčlanskem svetu že po prvi seji "zastavili" delo precej na široko. Ob ureditvi cestne povezave Brezje - Peračica nameravamo urediti tudi vsa dvorišča. Skupno akcijo krajani podpirajo, saj bo vsaka hiša prispevala povprečno 10 tisoč

dinarjev. Na tej cesti bo zdaj ozko grlo le še most, ki ga bo treba čimprej obnoviti in razširiti. Projekti zanj so že in upam, da se bo našel tudi denar. Druga naloga bo celovita ureditev kraja od trgovine na Brezjah do priključka. Na tem delu smo že začeli obnavljati pločnik in upam, da se ne bo kaj zapletlo. Rešiti pa moramo čimprej tudi problem vzdrževanja doma. Prepričan sem, da se bomo z organizacijami in društvi odločili za skupno in najbolj primerno rešitev."

Sicer pa, kot rečeno, novo vodstvo z Jakobom Langusom namerava dosledno uresničiti sedanji referendumski program. Kar pa zadeva načrtovanje in opredeljevanje za naprej, sprejete smernice kažejo, da bo tudi novo vodstvo zagovornik skupnih želja in potreb krajanov in to na način, ki je bil že doslej v krajevni skupnosti večkrat potrjen kot najbolj učinkovit. V smernice so namreč zapisali, da bodo tudi v prihodnje v krajevni skupnosti podpirali Čim več delovnih akcij za lepši in prijaznejši kraj. Kakšne in katere bodo, pa bodo skušali do konca tega leta ugotoviti z anketo med vsemi krajanji v krajevni skupnosti. Odgovori v anketi bodo potem tudi osnova za sestavo programa po izteku samopriskpevka.

Nevarno ozko grlo na cesti Peračica – Brezje bo vsekakor sedanji most ...

Dosedanji predsednik sveta Janez Zupan pa je povedal, da so referendumski program iz 1986. leta že skoraj uresničili in da velja zahvala za uspešno delovanje vsem članom sveta. "Niti enkrat v štirih letih se ni primerilo, da bi bil svet na seji nesklepčen. Tudi to je eden od razlogov, da smo pred dvema letoma zgradili mrliške vežice. Ta del programa smo "razširili" potem še na razširitev pokopališča. Gasilci so sami zgradili načrtovani požarni bazen za zahodni del Brezij in si tako zdaj zagotovili iz samopriskpevka denar še za en takšen bazen. Ob vseh akcijah in delu nam je pomagala tudi cestno-komunalna skupnost, ki je v celoti prevzela ureditev ceste Peračica - Brezje, mi pa smo na ta način uredili cesto za Dobro polje. Lani smo asfaltirali tudi prostor pred vežicami. Ob teh glavnih referendumskih točkah programa pa je bilo v tem obdobju še sedemnajst večjih in manjših akcij. Najtežja pa je prav gotovo občinsko odlagališče, ki je še vedno nerešena. Odprto je tudi vprašanje cestninske postaje, ureditev divjih odlagališč na breški planoti in nenazadnje financiranje krajevnih skupnosti nasploh in s tem v zvezi tudi vzdrževanje doma... Ob vsem tem pa sem prepričan, da bomo tudi v prihodnje s skupnimi močmi reševali in urejevali želje in potrebe v krajevni skupnosti." / A. Žalar

Vir: Gorenjski glas, 22. 5. 1990

Sredi načrtov / Kamna spotike ni več. Brezje, 2. julija - V krajevni skupnosti Brezje v radovljiški občini so sredi minulega tedna skupaj s krajevno skupnostjo poskrbeli za slavlje ob razglasitvi samostojne Slovenije predvsem športniki, ki so pripravili kres. Pred tem so posadili lipo. Govoril je predsednik sveta KS Jakob Langus, blagoslovil pa jo je gvardjan samostana Brezje Stane Zore.

"Sicer pa so mi bili pred dnevi ravno sredi nekaterih akcij. Zaradi stanja in dogodkov, v katerih smo zdaj, je približno polovica celotnega programa prekinjena. Vendar pa sta morala in razpoloženje v krajevni skupnosti izredna. Preskrba je zadovoljiva. Zelo dobro nas oskrbuje zasebna trgovina Krona. Na pobudo Jožeta Papiča na cesti Črnivec - Noše so ravno potekala dela na 60 metrov dolgem odseku, kjer smo imeli nenehne težave z vodo na cesti in zaradi nepreglednega ovinka. Jože Papič je investirjal rekonstrukcijo ceste in odstopil zemljišče za razširitev nepreglednega ovinka; pri ureditvi slednjega pa sodeluje tudi krajevna skupnost. Sicer pa urejamo tudi uvozno cesto v vas Črnivec, delno asfaltiramo prostor pred mrliškimi vežicami, pločnik ob cesti na Brezje in cestni priključek Štibelj - Antolič. Pripravljamo se tudi na otvoritev otroškega vrtca v kulturnem domu in po pravkar končanem tretjem samopriskevku bomo do jeseni razmislili o predlogu za novi, četrti samopriskevak v krajevni skupnosti."

Meta in Ivan Zagradišnik: Vesela sva, da so bila dela za ureditev in otvoritev lokala tako hitro končana. Seveda imamo v programu še nadaljevanje, vendar za začetek je gostišče Zvon že odprto.

Najbolj pa so v teh dneh v krajevni skupnosti zadovoljni nad oskrbo in urejenostjo nove trgovine Krona, last Rude Praprotnika in žene. Turistični nagelj (če se tako izrazimo) pa zaslužita tudi Ivan in Meta Zagradišnik, ki sta s preureditvijo in otvoritvijo nekdanjega gostišča Dobrča z zares hitro in vzorno ureditvijo pred dnevi odprla gostišče z imenom Zvon in tako vlila upanje krajanom, da ta gostinski in turistični lokal ne bo več kamen spotike na Brezjah. / A. Žalar

Vir: Gorenjski glas, 5. 7. 1991

Brezje so tudi pod Peraškim viaduktom / Zgoraj most, za hišo breg, po vodo pa v potok. Hiša pod peračičkim mostom je v krajevni skupnosti Brezje edina, do katere še ni segel javni vodovod. Z mostu je priletela že steklenica in kos železa, po pobočju za hišo se prožijo skale in kamenje ...

Brezje - Ko kdo omeni Brezje, si ponavadi predstavljamo le naselje okoli znane romarske cerkve in bazilike. No, Brezje so tudi daleč stran od cerkve, pod skoraj sedemdeset metrov visokim peračičkim viaduktom oz. mostom, ki so ga zgradili v šestdesetih letih in po katerem poteka glavna gorenjska prometna cesta. V hiši pod mostom živita 85-letna Marija Lovec in Tone Planinc, ki z Marijo ni nič v sorodstvu, a je v hiši že pred več kot dvajsetimi leti našel zatočišče.

Prišlek, ki prvič zaide v ta konec Brezij, se ne more načuditi, kako visok in dolg je viadukt, kako majhni so z dna videti težki tovornjaki, ki drvijo po viaduktu, kako nebogljeni so veliki osebni mercedesi, kako hrupen je promet... Marija, ki se je ob našem obisku pravkar v spremstvu nečaka Lada Eržena iz Radovljice vrnila od zdravnika, se je na hrup sicer navadila, a vse to bržkone pušča posledice. Še bolj kot hrup nažira zdravje nek notranji nemir, kruto spoznanje, da je peračički most s svojo globino tudi kraj samomorilcev. Eden, dva, trije... Osem ljudi si je doslej s skokom z mostu vzelo življenje, med njimi tudi mati z otrokoma. Marija jih je prva našla in si vse skupaj tako vzela k srcu, da jo ob misli na dogodek pretrese še danes. Vedrost, ki veje z njenega obraza, skriva tudi življenjske grenčice.

Marija Lovec

Hiša je brez vodovoda, ima pa pralni stroj. Le kdo je poiskal nekdanj tako miren kotiček ob Peračici?! Marijin tast, ki je na Gorenjsko prišel s Primorske, je nameraval v tej dolini, nedaleč od potoka, postaviti opekarno. Že je šel v Zagreb nakupovat stroje, ko so ga ustrelili. Mama je ostala sama s sinom in z dvema hčerama, sin se je kasneje poročil z Marijo. "Le štiri mesece sva se poznala in sva se že vzela. Nisem se opekla. Bil je zelo dober mož, zelo dober...", ponavlja Marija. Ker sta v zakonu bila brez otrok, je Marija po moževi smrti (umrl je pred 27 leti) rada ponudila zatočišče drugim ljudem. Že več kot dvajset let živi v hiši pod peračičkim mostom tudi Tone

Planinc, za katerega Marija pravi, da dobro skrbi zanjo. Pripravi ji drva, zakuri, ji prinese vodo iz potoka ...

Hiša pod peračiškim mostom je edina v krajevni skupnosti Brezje, do katere še ni segel javni vodovod. Marija in Tone zajemata vodo iz priročnega zbiralnika ob hiši ali iz potoka Peračica, v katerega se zlivajo tudi številne kanalizacije, izcedne vode iz odlagališča odpadkov na Črnivcu in še marsikaj drugega. Vodo pred uporabo vedno prekuhata, omislila pa sta si tudi pralni stroj. Tone nanosi vodo v posebni zbiralnik, stroj jo potlej po potrebi odvzema in pere. No, tudi hiši pod peračiškim mostom se obetajo boljši časi. V Krajevni skupnosti in v Komunali Radovljica zatrjujejo, da bodo še letos napeljali do hiše vodovod. Zalogaj gradbeno ni zahteven, gre le za okoli tristo metrov vodovoda.

Hiša pod viaduktom

Nanosi do višine oken. Hrup, vodovod ... Še so druge težave. Odkar so Nemci med drugo svetovno vojno ukazali na pobočju za hišo napraviti golosek, da bi imeli boljši pregled po dolini, se iz pobočja prožijo manjši plazovi in skale. Nanosi so se zajedli že skoraj do višine hišnih oken in lahko se zgodi, da bodo skale ali kamenje nekoč prebilo šipo in priletelo naravnost v kuhinjo. Življenje pod mostom je očitno tudi nevarno. Ko je Marija pletla na vrtu, je nedaleč proč priletela steklenica, spet drugič kos železa. Nekdo ga je med vožnjo čez most odvrigel v globino in ni premišljeval o tem, ali so na dnu morebiti tudi ljudje. / C. Zaplotnik

Vir: Gorenjski glas, 21. 3. 1997

OSMRTNICA

V globoki žalosti sporočamo
da je tragično sklenil svojo življenjsko pot naš dragi

ANDREJ FRELIH

Na zadnjo pot ga bomo spremili jutri, v sredo, 18. junija 1997,
ob 17. uri iz mrliške vežice na Brezjah.

**Tvoji neutolažljivi: Ana, Petra, Tina, Majda, mama in Boštjan
Brezje, 16. junija 1997**

Gorenjski glas, 17. 6. 1997

1997

V SPOMIN

*Ljubil nas si, zemljo,
gozd in polje,
vedno rad gledal
si naše gore.*

Danes, 15. oktobra 1999,
mineva leto dni, odkar je za vedno odšel od nas

MILAN FRELIH

Hvala vsem, ki se ga spominjate.

**VSI TVOJI
Brezje, 15. oktobra 1999**

Gorenjski glas, 15. 10. 1999

2007

Brezje - Včeraj je na svojo zadnjo pot na svojih rodnih Brezjah odšel srce in duša slovenskega zborovodstva, prof. Janez Bole. Rodil se je pred sedeminosemdesetimi leti na Brezjah, leta 1940 je maturiral in leta 1948 diplomiral na slavističnem oddelku Filozofske fakultete, 1967 pa še na muzikološkem oddelku Akademije za glasbo. Poučeval je slovenščino na raznih gimnazijah v Ljubljani, glasbo na X. gimnaziji v Mostah, več kot petindvajset let dirigiranje, zborovsko petje, vokalno tehniko in metodiko glasbenega pouka na Srednji glasbeni šoli v Ljubljani ter osemnajst let pa tudi dirigiranje in zborovsko petje na Akademiji za glasbo. Od ustanovitve je vodil Slovenski oktet (1951-57), zbor Srednje glasbene šole (1954-80), APZ Tone Tomšič (1957-60), zbor Slovenske filharmonije (1960-65), Slovenske madrigaliste (1967-71 in 1987-95), Komorni moški zbor Celje (1988-90) in še petnajst drugih zborov, ki jih je ustanovil in vodil eno leto ali dlje. Bil je mentor več kot sto dvajset zborom po vsej

Sloveniji in onstran meje. Predaval je na zborovskih seminarjih in bil član mnogih žirij na tekmovanjih in revijah. Za svoje delo je prejel številne nagrade: skupaj s Slovenskim oktetom leta 1957 Prešernovo nagrado, Gallusovo plaketo (1981), leto kasneje Red dela z zlatim vencem, Prešernovo nagrado Gorenjske (1985) in Škerjančevo diplomo (1996). Umrl je 21. februarja v Ljubljani.

Vir: Gorenjski glas, 27. 2. 2007

★★★★

Brezje na starih fotografijah (posamezne hiše)

Brezje, pred 1890

Vir: arhiv Branislav Šmitek

Op. (od leve): cerkev sv. Vida, gostilna Maškon, nizek objekt - stojnica) in gostilna Finžgar.

Cerkev sv. Vida, 1887

Vir: Foto Benedikt Lergetporer

Op.: Fotografija je bila objavljena v Ilustriranem Slovencu!

Brezje, ok. 1900

Vir: delcampe.net (foto in zal. Alojz Vengar, Radovljica)

Levo od cerkve je frančiškanski samostan

Brezje, od. 1901

Vir: arhiv Leopold Kolman (zal. Gregor Fischer , Innsbruck)

Op. (od leve): del samostana Frančiškanov, cerkev, kapela Marije pomagaj, stojnica, Maškonova hiša (pred njo stojnica), stojnica in gostilna Finžgar.

Brezje, od. 1901

Vir: Kopirnica Sodja (zal. Purger & Co., München)

Op. (od leve): frančiškanski samostan, cerkev, kapela Marije Pomagaj, gostilna Gabrijelčič (zadaj), stojnica (spredaj) in gostilna Maškon.

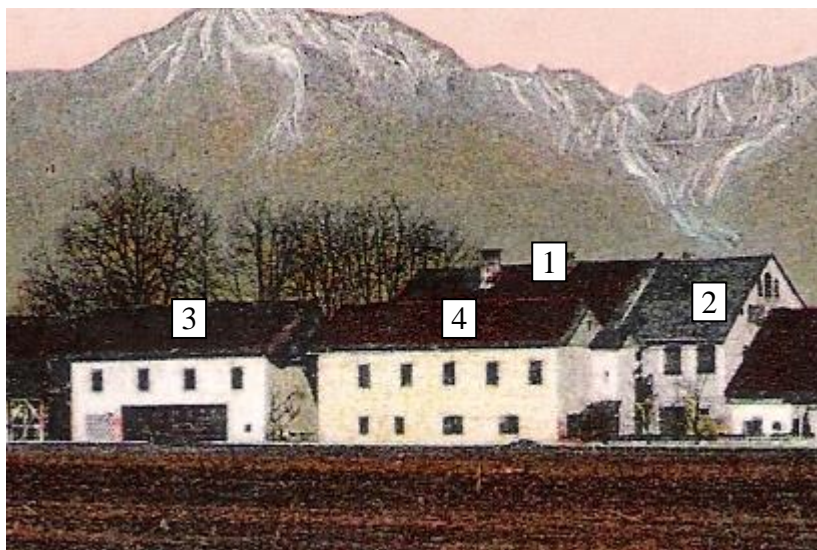

Brezje, ok. 1925

Vir: DAR

Op. (stavbe, od leve): romarski dom, prenočitvena objekta, gostilna, hiša in gospodarsko poslopje Finžgar, gostilna Maškon (vidi se samo streha), mežnarija in gostilna Gabrijelčič (vulgo Janežek).

Vir: Branislav Šmitek

Objekti Finžgarjeve domačije, 1925

Vir: DAR (detajl)

Op.: 1. gostilna, 3. prenočitveni objekt (v pritličju ledenica), 4. prenočitveni objekt (v pritličju sanitarije, skladišča), 2. stanovanjski objekt.

Vir: Branislav Šmitek

Brezje, ok. 1935
Vir: delcampe.net (zal. Gabrijelčič Marija)

Brezje, 1937
Vir: arhiv Branislav Šmitek (detajl)

Brezje, 1937
Vir: arhiv Branislav Šmitek (detajl)

Brezje, 1937
Vir: arhiv Branislav Šmitek (detajl)

Op. (nasproti smeri urnega kazalca): romarski dom / k. Pr' Kovač, objekti gostilne Finžgar, stojnica, gostilna Maškon, mežnarija, gostilna Gabrijelčič, Gabrijelčičevo gospodarsko poslopje (pravokotno nanj – gosp. poslopje Maškonove gostilne), Pri Umetniku (staro ime neznano), hiša in gospodarsko poslopje Skavarjevih, pri Marjaneku (zadaj verjetno senik), Pr' Okornu (hiša na samem) in Boletova hiša (verjetno z garažami).

Vir: Brane Šmitek

Brezje, od. 1940
Vir: delcampe.net (zal. A. Antonič, Kranj)

Načrt vasi Brezje
Vir: gis.iobcina.si

Brezje, od. 1977
Vir: delcampe.net

Polni viri naslovov:

Vir: Obrt, trgovina, turizem in kmetijstvo (avtor Ivan Križnar; Jeseniško okrožje med nacistično okupacijo in narodnoosvobodilnim bojem, izdano 2000)
Navedeni vir: ARS II, fo. DsR, f. 1078/1/3, uradni zapis o številu obrtnikov.

.....

To je osnovna mapa, kjer bodo zbrani članki, ki jih bomo o Brezjah (in okolici) našli v digitaliziranih starih časopisih. Začasno bodo nekaj časa v tej mapi tudi najstarejše podobe (vedute, slike, fotografije ...), karte (zemljevidi, mape ...) in podobno (npr. skeni občinskih žigov, poštinih žigov ...).

Ko bo vsega preveč, bomo mapo razdelili v dve; v bistvu bomo iz te mape naredili bogatejšo mapo, ki bo nosila naslov »Zgodovina Brezij«. V to mapo pa bomo potem vlagali vse, kar bomo našli (in seveda lahko pretipkali ali poskenirali) o tem koncu naše občine.

Tak primer so »dobravske mape«. Kaj vse se da najti o majhnih zaselkih pa nam je pokazal g. Rok Gašperšič z fenomenalno knjigo *Monografija vasi Mišače*.

Z dovoljenjem avtorja g. dr. Braneta Šmitka je na naši spletni strani e-publikacija »Brezje in Mošenjska fara v slovenskih časopisih«. To delo je veliko bolj obsežno kot naše in veselimo se nadaljevanja dela dr. Šmitka. Zaradi službenih obveznosti se je njegovo delo ustavilo pri letu 1910.

Nam znana literatura, ki govori o zgodovini Brezij (in okolice):

Brezjanski zbornik

.....

Sestavil: Goran Lavrenčak – DAR

Prvič objavljeno: 5. 5. 2017
Dopolnjeno: 31. 5. 2018

glavrencak@gmail.com

.....